

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІ
БАЛАЛАРДЫ ЕРТЕ ДАМУ ІНСТИТУТЫ**

**«БАЛАҚАЙЛАР МЕКТЕБІ»
МЕКТЕПАЛДЫ ДАЯРЛЫҚТЫҢ
ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ БАҒДАРЛАМАСЫ**

**КРАТКОСРОЧНАЯ ПРОГРАММА
ПРЕДШКОЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ
«БАЛАҚАЙЛАР МЕКТЕБІ»**

Астана 2024

*Қазақстан Республикасы Оқу - ағарту министрлігі
Балаларды ерте дамыту институты базасында әзірленген*

«Балақайлар мектебі» мектепалды даярлықтың қысқа мерзімді бағдарламасы – Астана, 2024. – 62 бет.

«Балақайлар мектебі» мектепалды даярлықтың қысқа мерзімді бағдарламасы мектепалды даярлықпен қамтылмаған балаларды мектепте оқуға дайындау үшін әзірленді.

Бағдарлама мектепке дейінгі ұйымдардың педагогтері мен жалпы білім беретін мектептердің бастауыш сынып мұғалімдеріне арналған.

Бағдарлама Балаларды ерте дамыту институтының Ғылыми-әдістемелік кеңесінде қаралып, ұсынылған (2024 жылғы 24 мамырдағы №4 хаттама).

«Балаларды ерте дамыту институты» 2024 ж.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

Балаларды мектепалды даярлау бес жастан бастап мектепке дейінгі ұйымдарда, жалпы білім беретін мектептердің, лицейлер мен гимназиялардың мектепалды сыныптарында немесе отбасында жүзеге асырылады¹.

Мектепке дейінгі білім беру жүйесінің негізгі міндеттерінің бірі - бастауыш мектепке барған кезде әртүрлі әлеуметтік топтардан шыққан балалар үшін тең бастапқы мүмкіндіктерді қамтамасыз ету болып табылады.

«Балалардың бастапқы мүмкіндіктерін теңестіру» - мектеп жасына дейінгі балаларға отбасының әл-ауқатына, тұрғылықты жеріне және ұлтына қарамастан ата-аналардың қалауы бойынша мектепте табысты оқуы үшін қамтамасыз етілетін тең жағдайлар жасауды білдіреді.

Жазғы кезеңде мектепалды даярлықпен қамтылмаған балалар үшін ата - аналардың қажеттілігі ескеріліп, білім беру ұйымдарының жанында мектепалды даярлықтың қысқа мерзімді бағдарламасын (*бұдан әрі-Бағдарлама*) іске асыратын «Балақайлар мектебі» ұйымдастырылады.

Бағдарламаны іске асыру ұзақтығы жазғы кезеңде 1 айды құрайды.

Білім беру ұйымы ұйымдастырылған іс-әрекет/сабақ кестесін бекітеді.

Топтағы/сыныптағы балалар саны - 25 адамнан артық болмауы тиіс.

Апталық оқу жүктемесі -20 сағаттан аспауы тиіс.

Жұмыс тәртібі - аптасына бес күн 4-5 сабақты, ұзақтығы - 10 минуттық үзіліспен - 30 минутты құрайды (*қосымша 1,2,3*).

Үзіліс кезінде қимылды ойындарды ойнату ұсынылады.

Тәрбиелеу-білім беру процесін жүзеге асыру үшін жайлы жағдайлар жасалуы тиіс: талаптарға сәйкес жарақтандырылған жеке оқу кабинеті².

Бағдарлама Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының³ талаптарына сәйкес Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарлары⁴ мен Үлгілік оқу бағдарламасы негізінде әзірленді⁵.

Бағдарламаның **мақсаты** – балаларды бастауыш мектепте оқуға дайындау.

Міндеттері:

құзыреттіліктерді дамыту (*физикалық қасиеттерді дамыту, коммуникативтік дағдыларды, танымдық және зияткерлік дағдыларды дамыту, шығармашылық дағдыларды, балалардың зерттеушілік іс-әрекетін дамыту, әлеуметтік-эмоционалдық дағдыларды қалыптастыру*);

мектепте оқуға тұлғалық, зияткерлік, әлеуметтік-психологиялық дайындықты қалыптастыру;

¹ <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319>

² <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1600013272>

³ <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029031>

⁴ <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1200008275>

баланың оқуға ынтасын қалыптастыру;

баланың білім алуға деген қызығушылығы мен қалауын, ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынас жасауын дамыту.

Бағдарлама мектепалды даярлық пен бастауыш мектеп арасындағы сабақтастықты көздейді, педагогтер мен ата-аналарға балаларды мектепте оқуға дайындауға мүмкіндік береді.

Бағдарлама мазмұны балалардың психологиялық дайындығын ескере отырып, мектепте оқуға дайындықтың барлық аспектілерін қамтиды.

Әрбір сабақ екі блоктан тұрады.

Бірінші блок эмоционалды-ерікті, адамгершілік саланы, коммуникативтік дағдыларды дамытуға арналған жаттығуларды, этикалық әңгімелерді қамтиды.

Екінші блокқа танымдық процестерді, қолдың ұсақ моторикасын, қимылдарды үйлестіруді дамытуға арналған ойындар мен тапсырмалар және релаксация жаттығулары кіреді.

Жұмыстың келесі нысандары қолданылады:

- жеке;
- топтық;
- шағын топпен.

Ұйымдастырылған іс-әрекет/сабақтар балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, ойын түрінде өткізіледі.

Сабақтарды құру принциптері:

- психологиялық жайлы атмосфера құру;
- балалардың жеке ерекшеліктері мен мүмкіндіктеріне сәйкестігі;
- талаптар мен жүктемелердің сәйкестігі;
- мейірімділік таныту және бала еңбегінің нәтижелеріне құрметпен

карау;

- баланың қызығушылығы мен белсенділігін қолдау;
- ересек пен баланың өзара әрекеті.

Бағдарламаны меңгеру нәтижесінде балалар құрдастар тобына жеңіл бейімделеді, әрекеттерді бірге орындау арқылы оларда ынтымақтастық қалыптасады, өзіне деген сенімділігі артады.

5 ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАР ДАМУЫНЫҢ ФИЗИОЛОГИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Мектепалды жастағы балаларға зияткерлік, адамгершілік-ерік-жігер мен эмоционалды тұрғыдан қарқынды даму тән болып келеді.

Бұл жаста балалардың мінез - құлқында сапалы өзгерістер болады-өзін-өзі бақылауы қалыптасады, олар бұрын ересектер қойған талаптарды өзіне қоя бастайды.

Бес жастағы балалар белсенділік танытуға, сұрақтар қоюға және эксперимент жасауға ұмтылысы арқылы қоршаған әлем туралы түсініктерді

меңгереді. Бұл жастағы бала негізгі түстерді біледі және реңктер туралы түсінікке ие (*бір түстің екі реңкін көрсете алады — ашық қызыл және қою қызыл*).

Балалар геометриялық фигуралардың айырмашылықтарын айтып бере алады. Баланың кеңістікті бағдарлау қабілеті артады, зейіні тұрақты және ерікті болады. Олар ересекпен бірге 20-25 минут бойы қызықты емес, бірақ қажетті әрекетпен айналыса алады. Бұл жастағы балалар ересектер белгілеген ережелерге сәйкес әрекет етуге қабілетті. Есте сақтауы айтарлықтай өзгермейді, оның тұрақтылығы артады. Сонымен қатар, балалар есте сақтау үшін қарапайым тәсілдер мен құралдарды қолдана алады.

5 жастағы балаға белсенді (*өнімді*) қиялының дамуы тән болып келеді, ол практикалық әрекеттен бөлініп, дербестікке ие бола бастайды. Бала қиялдағы бейнелері арқылы толық және нақты шындықты көрсете алады, шынайы және ойдан шығарылған нәрселерді (*заттарды*) анық ажырата бастайды. Көрнекі-бейнелі ойлау жетекші мәнге ие болады, бұл балаға көрнекі құралдарды және әртүрлі заттар мен құбылыстардың қасиеттері туралы түсініктерді қолдана отырып, неғұрлым күрделі тапсырмаларды орындауға мүмкіндік береді. Балада сөздік-логикалық ойлау пайда болады.

ПЕДАГОГТЕРДІҢ НЕГІЗІ МІНДЕТТЕРІ

Педагогтердің негізгі күш-жігері балалардың мектепте оқуға ынтасын қалыптастыруға, дербес, командада әрекет ете білуге, білуге құмарлықты, шығармашылық белсенділікті дамытуға бағытталуы тиіс.

Сыныпта/топта эмоционалды жайлылықты орнату. Әр балаға жылы қабақ таныту, барлық балаға мейірімді, кешірімді болу, олардың қызығушылықтары мен қажеттіліктеріне құрметпен қарауды, жетістіктеріне қуана білуді, бастамашылдығына қолдау көрсетуді, әр бала өзін қауіпсіз сезінуі үшін оларға сенім білдіру.

Балалардың ұлтына, әлеуметтік статусына, психофизиологиялық және басқа ерекшеліктеріне қарамастан барлығына бірдей көңіл бөлу және әділ болу.

Балаларды тыңдай білу және есту, сұрақтар қою, дәлелдер іздеу, сыни тұрғыдан талдау және шығармашылық эксперименттер жүргізу.

Педагогтер белсенді зерттеуші және балалармен жұмыс жүргізудің жаңа нысандарын жасаушы, жаңашыл және жауапты болуы тиіс.

Педагогтің әр баламен жеке қарым-қатынасы маңызды және сапалы өзара әрекет болып табылады.

Педагог білім беру ұйымының аумағында балаларды қабылдауды (*ауа-райының жағдайларына байланысты*), сабақтарды, сергіту сәттерін, ойындарды және балалар әрекетінің басқа да түрлерін ұйымдастырады.

Педагог мынадай түсініктерді, біліктер мен дағдыларды қалыптастырады:

- «дұрыс» - «бұрыс», «болады»-«болмайды»;

- сыпайылық және мейірімділік;
- дос болу, құрметтеу, көмектесу, бөлісу;
- қызығушылық таныту, қоршаған әлемді бақылау және зерттеу;
- тыңдау, түсіну және саналы сөйлеу;
- қауіпсіз мінез-құлық ережелері мен салауатты әдеттерді сақтау;
- физикалық белсенділікке, оның ішінде белсенді қимыл ойындарын ойнау;
- ересектерге көмектесу, еңбекқорлыққа баулу.

Педагог Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының талаптары сақталған жағдайда тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастырудың тәсілдері мен нысандарын еркін таңдауға құқылы.

БАҒДАРЛАМА МАЗМҰНЫ

Физикалық қасиеттерді дамыту

Физикалық қасиеттерді дамыту балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, күн сайын сергіту сәттері, қимылды, спорттық және ұлттық ойындарда жүзеге асырылады.

Міндеттері:

балалардың өмірі мен денсаулығын қорғауды қамтамасыз ету;
физикалық белсенділікті дамыту,
салауатты өмір салты дағдыларына баулу;
физикалық сапаларды: күш, жылдамдық, төзімділік, икемділік, ептілікті дамыту;

ойындардың барысында шығармашылық, танымдық және сөйлеу қабілеттерін дамыту;

ұлттық қимылды ойындар, жарыс элементтері бар ойындар мен эстафеталық ойындарға белсенділікпен қатысуға тарту.

Физикалық дамыту физикалық дені сау баланы тәрбиелеуді, өз денсаулығына саналы түрде қарауды, салауатты өмір салты негіздерін, қауіпсіз өмір сүру дағдыларын қалыптастыруды қарастырады.

Тәрбиелеу-білім беру процесі кезінде сабақтар мен ойындар арасындағы сергіту сәттеріне уақыт бөлінеді.

Мазмұны мен нысаны бойынша әртүрлі сергіту сәттері таңдалады, олар жалпы дамытушы жаттығулар, түрлі ойындар (4-қосымша), би қимылдары түрінде өткізіледі.

- саусақтармен орындалатын сергіту сәттері (5-қосымша), олардың барысында балалар ересектердің қимылдарын қайталай отырып, қолдың моторикасын дамытады. Осылайша баланың ептілігі, өзінің қимылдарын басқара білуі, бір әрекет түріне назар аударуы қалыптасады;

- сөйлеу мен қимылдар бірге орындалатын сергіту жаттығулары (6-қосымша), балалар бірге шағын көңілді өлеңдерді оқиды және бір уақытта

әртүрлі қимылдарды сахналай отырып, орындайды;

- билер мен ырғақпен орындалатын сергіту сәттері, олар көңілді музыкамен орындалады, барлық қимылдар ерікті.

Сергіту сәттерін өткізгенде балалар партада/үстелдің басында отыруы немесе оның жанында тұруы, тақтаның жанында немесе парталардың/үстелдердің арасында, шеңберде және шашырап, жұппен тұруына болады.

Күтілетін нәтижелер:

-негізгі қимылдардың түрлерін меңгерген (*жүру, жүгіру, секіру*);

-құрдастарымен қимылды ойындарды ұйымдастыруда бастаушы болады, ойын ережелерін сақтайды, ептілік, жылдамдық, төзімділік танытады.

Коммуникативтік дағдыларды дамыту

Коммуникативтік дағдыларды дамыту сөйлеуді дамыту, көркем әдебиет, сауат ашу негіздері ұйымдастырылған іс-әрекеттері/ сабақтар арқылы жүзеге асырылады.

Міндеттері:

коммуникативтік дағдыларды дамыту: әңгімелесушіні тыңдауға, диалог жүргізуге, өз пікірін айтуға үйрету;

сауат ашудың алғышарттарын қалыптастыру;

ересектермен және балалармен еркін қарым-қатынас жасау дағдыларын жетілдіру;

қазақ халқының мәдениетімен, салт-дәстүрлерімен таныстыру арқылы ауызекі сөйлеуді дамыту.

Сөйлеуді дамыту

Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.

Дыбыстарды дұрыс және анық айтуды бекіту.

Сөздегі дыбыстардың орнын анықтау (басы, ортасы, соңы) дағдыларын қалыптастыру.

Сөздік қор

Балалардың сөздік қорын тұрмыстық заттарды білдіретін зат есімдермен, сын есімдермен байыту.

Сөйлегенде көп мағыналы сөздерді, синонимдер мен антонимдерді қолдану.

Сөздік қорды (*сөздік минимум үлгісін*) қолдану (*7-қосымша*)

Тілдің грамматикалық құрылымы

Сөйлемдердегі сөздерді үйлестіре білуді қалыптастыру, сөйлеу әдебін, жай және құрмалас сөйлемдерді қолдану; интонациясы бойынша сөйлемдерді (*хабарлы, сұраулы, лепті*) ажырату, сөйлегенде қолдана білу.

Байланыстырып сөйлеу

Айналасындағылармен өздігінен диалогті бастауға ынталандыру, әңгімелесушіні мұқият тыңдап, сұрақтарды дұрыс қоюға және қойылған сұрақтарға қысқаша немесе толық жауап беруге баулу.

Негізгі ойды дұрыс жеткізе білу, монологты байланыстырып құра білу,

әңгімені бірізді айту, шағын логикалық және хабарлау сипатындағы әңгімелерді құрастыра білуді қалыптастыру.

Көркем әдебиет

Көркем әдебиетке деген қызығушылықты дамыту.

Әдеби шығармаларды (*ертегі, әңгіме, өлең*) ажыратуға үйрету.

Сауат ашу негіздері

Сөздегі дауысты және дауыссыз дыбыстардың ретін анықтай білуді қалыптастыру.

Буын туралы түсінікті қалыптастыру, сөздерді буындарға бөлуге, олардың саны мен ретін анықтауға үйрету. Буындардан сөздер құрастыруға (*ауызша*) үйрету.

Сөйлем туралы бастапқы түсініктерді қалыптастыру.

Қолды жазуға дайындау. Жазу кезінде арқаны дұрыс ұстау ережелерімен таныстыру. Геометриялық фигуралардың, көгөністер, жеміс-жидектердің дайын суреттерінің сыртын шетке шығармай бастыруға, бояуға үйрету; әртүрлі бағыттағы тігінен, көлденең, қысқа, ұзын, толқынды, ирек сызықтарды, нүктелерді, тамшы тәрізді пішіндерді олардың арасындағы арақашықтықты сақтап, алдымен үлгі бойынша және кейін өз бетінше жазуға мүмкіндік беру.

Жазуды көзбен қадағалай отырып, қаламды немесе қарындашты дұрыс, еркін ұстап, үстінен қатты қысып күш түсірмей, саусақтармен біркелкі жоғарыдан төменге, солдан оңға қимылдарды орындап, сызықтарды үзбей салу.

Коммуникативтік дағдыларды дамыту ауызекі сөйлеуді, сөздік қорды қалыптастыруды, әртүрлі өмірлік жағдайларда қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеруді, қолдың ұсақ моторикасын және командада жұмыс істеу дағдыларын дамытуды көздейді.

Сөйлеуді дамыту, көркем әдебиет және сауат ашу негіздері бойынша сабақтар сабақ кестесіне сәйкес балалар әрекетінің түрлері (*ойын, шығармашылық, еңбек және т.б.*) арқылы жүзеге асырылады.

Педагогтер балалардың сөйлеуін дамыту үшін әр бала жеке жауап бере алатындай түрлі сұрақтарды жиі қойып, олармен кез-келген тақырыпта көбірек сөйлесіп, балалардың пікірлерін тыңдай білу қажет.

Сабақ барысында балалар сөздердегі жекелеген дыбыстарды, сөздегі бірінші дыбысты анықтауға, белгілі бір дыбысы бар сөздерді таңдауға, қатаң және ұяң дауыссыз дыбыстарды есту арқылы ажыратуға, суреттер бойынша қойылған сұрақтарға жауап беруге және артикуляциялық жаттығуларды орындауға үйренеді (*8-қосымша*).

Сонымен қатар, педагогтер балалардың сөздік қорын байытып, оларды қарым-қатынас жасауға тарту қажет, сондай-ақ балалардың сөздік қорын байыту үшін заттарды, орындарды сипаттауға қосымша мағына беретін көптеген таныс және жаңа сөздерді (*мысалы, «әдемі көйлек» сөзін «сәнді», сөзімен ауыстыруға болады*) қолдану ұсынылады. Жаңа сөздерді қолданған кезде педагог балаларға олардың мағынасын түсіндіруі қажет.

Педагог «иә» және «жоқ» деген қарапайым жауаптарды қажет ететін сұрақтарды қоймай, баламен диалог құруы тиіс (*толық жауап беруді қажет ететін сұрақтар қою*).

Қазіргі әлемде гатжеттердің басымдық танытуына қарамастан баланың зияткерлік дамуы үшін кітап оқудың маңызды екенін атап өткен жөн. Балаларға электронды кітапты емес, шынайы кітапты оқып беру оның ішкі жан-дүниесін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады.

Осыған байланысты педагогтер балаларға әдеби шығармаларды (*ертегі, әңгіме, өлеңдер*) оқып беруі, олармен бірге суреттерді қарауы, балаларға берілген тақырып бойынша шағын әңгімелер құрастыруға тапсырмалар беруі қажет.

Балаларға сөздерді үйрету бойынша жұмыс жүргізіледі. «Буын» термині енгізіледі, балалар сөзді буындарға бөлуді үйренеді (*шапалақпен және қадаммен санау*).

«Дауысты дыбыс» термині енгізіледі және ол қызыл текшемен белгіленеді, содан кейін «дауыссыз дыбыс» термині енгізіледі, оны қатаң және ұяң дауыссыз дыбыстарға бөлу, оларды көк және жасыл текшелермен белгілейді.

Балаларды мектепке дайындауда маңызды міндеттердің бірі – қолдың ұсақ бұлшық еттерін, қимылдардың үйлесімділігін дамыту. Бұл жаста балаға жазу элементтерін меңгеру қиынға түседі, осы қиындықтарды еңсеруге саусақтарды дамытатын сурет салу, мүсіндеу сабақтары көмектеседі. Әрбір көркемдік техника белгілі бір деңгейде бала қолының, білегінің және саусақтарының бұлшық еттерін дамытады. Мысалы, графикалық жұмыс қимылдарды жақсы үйлестіруге үйретеді, мүсіндеу саусақтарды дамытады, ал кескіндеме техникасымен орындалатын тапсырмалар қолмен еркін қимылдар жасауға ықпал етеді.

Күтілетін нәтижелер:

- дыбыстарды дұрыс айтады, сөйлегенде жай және құрмалас сөйлемдерді қолданады, ересектің айтқанын түсінеді және тодық жауап береді;
- шағын әңгімелер құрастырады, мәтіннің мазмұнын айтып береді, өлеңдерді жатқа айтады;
- дауысты, дауыссыз дыбыстарды ажыратады, сөздерді буындарға бөледі, сөздерге дыбыстық талдау жасайды;
- қағаз бетінде бағдарлайды, қарындашты дұрыс ұстайды;
- қазақ тілінің ерекше дыбыстарын дұрыс айтады, айналасындағы заттарды және қарапайым әрекеттерді атайды.

Танымдық және зияткерлік дағдыларды дамыту

Танымдық және зияткерлік дағдыларды дамыту балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, математика негіздері ұйымдастырылған іс-әрекеті/ сабақтар арқылы іске асырылады.

Міндеттері:

- танымдық қызығушылықты, білуге құмарлықты, білім беру әрекетіне қызығушылықты дамыту, мектепте оқуға ынтасын арттыруды дамыту;

- зейінді, есте сақтауды, бақылауды, зерттеуді, талдау жасай білуді, себеп - салдарлық байланыстарды орнатуды, қорытынды жасауды дамыту.

Жиын

Жиынды (*түсі, өлшемі, пішіні, қолданылуы, дыбысы, қимылы бойынша заттардан*) құруға үйрету.

Сан және санау

10 көлеміндегі сандарды тура және кері санауға жаттықтыру. «Қанша?», «Нешінші?» («Қандай») сұрақтарын ажыратуға және оларға дұрыс жауап беруге үйрету.

Шама

Заттарды әртүрлі белгілері бойынша (*түсі, пішіні, өлшемі*) салыстыра білуге үйрету.

Геометриялық фигуралар

Геометриялық фигуралар (*дөңгелек, сопақша, үшбұрыш, шаршы, тіктөртбұрыш*) мен денелерді (*шар, текше, цилиндр*) ажырататып, оларды дұрыс атай білуге үйрету.

Кеңістікті бағдарлау

Заттарды кеңістікте және өзіне қатысты орналастыру (*сол жақта, оң жақта, жоғарыда, төменде*) дағдысын қалыптастыру.

Уақытты бағдарлау

Әртүрлі оқиғалардың, апта күндерінің, тәулік бөліктерінің реті, айлар, жыл мезгілдері туралы түсініктерді қалыптастыру, олардың ретін білу және атау.

Мектепалды жастағы балаларға математика негіздері бойынша сабақтарды дидактикалық ойындар, танымдық әңгімелер, бейнелеу әрекеті, театрландырылған және дербес әрекет, құрастыру, эксперимент жасау, математикалық мазмұндағы әңгімелер және басқалар арқылы ойын түрінде ұйымдастыруға болады.

Ол үшін тиісті сұрақтар қою, балалардың математикалық терминдерді қолданып, берген жеке жауаптарын тыңдау, олардың өзбетінше зерттеу әрекеті арқылы меңгерген дағдылары негізінде заттарды талдауына назар аудару қажет.

Сонымен қатар, педагог балаларға 10 көлеміндегі сандарды тура және кері санауды үйрету қажет. Бала бұл сандарды «жаттап» қана қоймай, санауды іс жүзінде қолдана білуі тиіс, яғни сан мен затты сәйкестендіре білуі (*мысалы, балаға киіміндегі 10 түймені санауды ұсынуға болады*). Бала санау процесін саналы түрде түсіне білуі қажет.

Негізгі геометриялық пішіндердің (*дөңгелек, төртбұрыш, сопақша, үшбұрыш, шаршы, тіктөртбұрыш*) атауларын білу және оларды атау.

Заттарды әртүрлі белгілері бойынша салыстыру: түсі, пішіні, өлшемі.

Математика негіздері бойынша сабақтарда әдістер мен тәсілдердің

кешенін қолдану қажет: практикалық, ауызша, көрнекі, ойын.

Балалардың зияткерлік қабілеттерін дамытуда балалардың бірлескен және дербес әрекетін ұйымдастыру маңызды рөл атқарады.

Сабақ барысында алынған білім педагогтің балалармен бірлескен әрекетінде - жұмбақтарды шешу, мақал-мәтелдермен таныстыру және оларды жаттау кезінде, ойындарда бекітілуі керек. Сондай-ақ, сабақтарда және педагогпен бірлескен әрекетте алынған математикалық білімді «Супермаркет», «Сұлулық салоны», «Жанармай құю станциясы» сюжетті-рөлдік ойындарында қолдануға болады.

Бірлескен әрекеттерді топпен, шағын топтармен, жұппен өткізуге, сонымен қатар, жарыс сипатындағы ойындарды қолдануға болады.

Күтілетін нәтижелер:

- 10 көлеміндегі сандарды тура және кері санайды;
- заттарды әртүрлі белгілері бойынша (түсі, пішіні, өлшемі, көлемі, саны, материалы) салыстырады;
- уақытты, кеңістікті, жазықтықты бағдарлайды;
- геометриялық фигуралар (*дөңгелек, сопақша, үшбұрыш, шаршы, тіктөртбұрыш*) мен денелерді (*шар, текше, цилиндр*) ажыратады және дұрыс атайды;
- ойын түріндегі логикалық тапсырмаларды орындайды, қызығушылық танытады, берілген міндетті шешудің тәсілдерін табады.

Балалардың шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін дамыту

Балалардың шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін дамыту балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, сурет салу, мүсіндеу, жапсыру ұйымдастырылған іс-әрекеттері/сабақтар арқылы іске асырылады.

Міндеттері:

балалардың шығармашылық қабілеттерін, қоршаған ортаны эстетикалық тұрғыдан қабылдауын дамыту;

өзінің, құрдастарының жұмыс нәтижелерін бағалай білуге, жұмысты ұжыммен орындауға баулу;

балалардың жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, ұлттық мәдениетке баулу арқылы отансүйгіштікке баулу үшін жағдай жасау; балалардың түрлі әрекеттерінде қауіпсіз жағдайларды қамтамасыз ету.

Сурет салу

Заттардың пішіндеріне, бөліктердің салыстырмалы өлшеміне және олардың орналасуына сүйене отырып, түстер мен олардың реңктерін беру, негізгі пішінді, заттар мен олардың бөліктерінің пропорцияларын жеткізе білуге үйрету, түстерді өз қалауы бойынша таңдау.

Мүсіндеу

Шынайы бейнесіне қарап және ойдан пішіндері мен өлшемі әртүрлі таныс заттарды: көгөністерді, жемістерді, ойыншықтарды, ыдыстарды, қарапайым пропорцияларды сақтай отырып, адам мен жануардың пішіндерін мүсіндей білуді қалыптастыру.

Жапсыру

Қайшыны қолдануды үйрету: жолақтардан тікбұрышты пішіндер, шаршылардан үшбұрышты пішіндер, шаршы немесе тікбұрыштың бұрыштарын қию арқылы дөңгелек және сопақша пішіндерді қиып алу.

Қатпарланып бүктелген қағаздан бірдей бірнеше пішіндерді және екіге бүктелген қағаздан симметриялы пішіндегі заттарды қию.

Сурет салу, мүсіндеу, жапсыру сабақ кестесіне сәйкес балалардың қызығушылықтары ескеріліп жүзеге асырылады және олар түрлі әрекетпен немесе көпшіліктің қалауы бойынша барлығы бір әрекет түрімен айналыса алады.

Бейнелеу әрекетін орындау кезінде балаларға еркіндік беру, айналада болып жатқан оқиғаларды түсіну, тәжірибе мен дағдыларды меңгеру, қиялын дамыту, шығармашылық қабілеттерін ашу үшін шығармашылық тапсырмаларды орындауға тарту, педагог дайындаған үлгімен шектелмей, болып жатқан оқиғаларға деген қатынасын білдіру үшін бейнелеу құралдарын қолдану ұсынылады.

Сурет салу — балалардың шығармашылық белсенділік танытатын сүйікті әрекеттерінің бірі. Суреттердің тақырыбы әртүрлі болуы мүмкін - қоршаған ортадағы жекелеген заттар мен көріністер, әдеби кейіпкерлер, сәнді өрнектер және т. б.

Педагог балаларды сурет салуға үйрете отырып, заттардың пішініне назар аударуға, оларды бір-бірімен салыстыруға, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын табуға, пропорцияларды, түстерді дұрыс бере білуге баулиды.

Мүсіндеу кезінде балалар тек жұмсақ пластикалық материалдармен, қолмен жасауға оңай — сазбалшықпен, ермексазбен, камырмен жұмыс істеу тәсілдерін меңгереді. Балалар адамдарды, жануарларды, ыдыс-аяқты, көлікті, көкөністерді, жемістерді, ойыншықтарды мүсіндейді. Түрлі тақырыптар баланың танымдық және шығармашылық қажеттіліктерін қанағаттандыратын тәрбиелік міндеттерді орындайды. Мүсіндеу кезінде балаларға жұмысты ұқыпты орындау, жұмыс аяқталғаннан кейін заттарды жинау, қауіпсіздік ережелерін сақтауды ескерту қажет.

Жапсыру сабақтары математикалық түсініктерді дамытуға ықпал етеді. Балалар қарапайым геометриялық пішіндердің атауларымен және белгілерімен танысады, заттардың және олардың бөліктері мен шамаларының кеңістіктікте орналасуы туралы түсінікке ие болады. Бұл түсініктерді балалар сәндік өрнекті жасау процесінде немесе заттың бөліктерін бейнелеуде оңай меңгереді.

Жапсыру процесінде балаларда түсті, ырғақты, симметрияны қабылдауы дамиды және осының негізінде көркемдік талғамы қалыптасады. Қолдың бұлшық еттері, қимылдардың үйлесімділігі дамиды. Бала қайшыны қолдануды, пішіндерді дұрыс қиюды үйренеді.

Сурет салуға, мүсіндеуге, жапсыруға үйрету балалардың ақыл-ой, адамгершілік, эстетикалық және дене тәрбиесіне ықпал етеді.

Күтілетін нәтижелер:

- шынайы бейнесіне қарап және ойдан заттарды мүсіндейді;
- қиялы, ауызша сипаттама, ұсынылған тақырып бойынша әр түрлі материалдардан өзбетінше, құрдастарымен бірге құрастырады;
- бояулармен және қарындаштармен сурет салады, контурдан шықпай бояйды, негізгі түстер мен олардың реңктерін ажыратады;
- қайшыны қолдана алады, пішіндерді қияды.

Әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды қалыптастыру

Әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды қалыптастыру қоршаған ортамен таныстыру ұйымдастырылған іс-әрекеті/ сабақ арқылы іске асырылады.

Міндеттері:

- балаларды қоғамның әлеуметтік және этикалық нормалары мен дәстүрлеріне, жалпы адами құндылықтарға баулу, дербестікке тәрбиелеу;
- Отан, туған жер туралы түсініктерін кеңейту;
- еңбек түрлеріне және әртүрлі мамандық иелеріне құрметпен қарауды қалыптастыру;
- табиғат әлеміне танымдық қызығушылықты, табиғаттың тірі объектілеріне, қоршаған ортаға жанашырлық сезімін дамыту.

Қоршаған ортамен таныстыру

Бала, оның отбасы, үйі

Туыстық байланыстар туралы түсінік қалыптастыру (атасы мен әжесі, жақын туыстары). Отбасы мүшелеріне қамқорлық жасау, үлкендерді сыйлау, кішіге ізет көрсету, үй шаруасына көмектесу, отбасы мүшелеріне жақсы көретінін білдіру, алғыс айту, сыпайы сөйлеуге тәрбиелеу.

Көлік, байланыс құралдары

Көлік құралдарының түрлері, белгілі бір жұмыс түрін орындау үшін олардың жабдықталуы туралы түсінік қалыптастыру.

Еңбекке баулу

Әртүрлі мамандықтар, олардың еңбегінің мазмұны және нәтижесі туралы түсінікті дамыту.

Адамгершілік және патриоттық тәрбие

Туған өлке, мемлекеттік және халықтық мерекелер, еліміздің рәміздері, оның маңызы туралы білімдерін кеңейту.

Тірі және өлі табиғат объектілерінің маңыздылығын түсіну.

Туған өлке көрнекі жерлері мен тарихи орындары туралы білімін қалыптастыру.

Туған ел, табиғат туралы білім беру.

Жол қозғалысы ережелері

Жолда қауіпсіз мінез-құлық дағдыларын қалыптастыру.

Табиғатпен таныстыру

Тірі және өлі табиғат құбылыстары туралы білімдерін қалыптастыру. «Өлі табиғат» ұғымымен таныстыру (су, ауа, мұз сұңгілері, күн, бұлт, қар,

тастар, жел, жаңбыр). Өлі табиғат заттарын адамның қолымен жасалған заттардан ажырата білуге үйрету.

Өсімдіктер әлемі

Балалардың өсімдіктер туралы түсініктерін кеңейту (ағаштар, бұталар, гүлдер, шөпті өсімдіктер). «Дала», «орман», «шалғын» және «бақша» ұғымдарымен таныстыру.

Жануарлар әлемі

Қазақстан аумағын мекендейтін жануарлар мен олардың төлдерін атау және олардың өздеріне тән белгілері бойынша ажырату дағдыларын қалыптастыру.

Қоршаған ортамен таныстыру бойынша сабақтар объектілерді бақылау (*тірі және өлі табиғат*), заттарды зерттеу, материалдармен эксперимент жасау, оқып беру (*педагогтің тиісті ақпаратты оқып беруі, кітаптарды, иллюстрацияларды қарау*), әңгімелесу, қарым-қатынас жасау, ойын әрекеті арқылы жүзеге асырылады.

Педагогтер балада «Мен» бейнесін қалыптастыру арқылы балаларды қазақ халқының ұлттық құндылықтары мен отбасылық құндылықтарға баулуға, әртүрлі мамандықтар, ересектердің еңбегі туралы білімді қалыптастыруға, балаларды отансүйгіштікке тәрбиелеуге, Отанның тарихы мен мәдениетін құрметтеуге басымдық беруі қажет.

Мектепалды жастағы балаларда әлеумет туралы түсінік болуы қажет. Бұл мынадай тақырыптар: «Мамандықтар», «Көлік», «Киім», «Үй», «Мен және отбасым», «Мен және менің достарым», «Менің елім», жол қозғалысының ережелері, өрт қауіпсіздігі, қоғамдағы мінез-құлық ережелері, салауатты өмір салты арқылы іске асырылуы тиіс.

Сондай-ақ, балаларда табиғат туралы бастапқы түсінік болуы қажет: мысалы, «Адам табиғаттың бір бөлігі», «Үй жануарлары мен жабайы жануарлар», «Жәндіктер», «Өсімдіктер», «Жыл мезгілдері және маусымдық өзгерістер» тақырыптары бойынша қарастыруға болады.

Мектепалды жастағы балалар үшін қоршаған ортамен таныстыру сабағы аптасына үш рет өткізіледі. Табиғатпен таныстыру бойынша ойындар күн сайын өткізіледі. Қоршаған ортамен таныстыруда өңірлік компонентті ескеру қажет.

Күтілетін нәтижелер:

- Отан, мемлекеттік рәміздер, мерекелер, ұлттық салт-дәстүрлер туралы түсініктерге ие, отансүйгіштік сезімдерін көрсетеді;
- туыстық байланыстарды, отбасылық дәстүрлерді біледі, үлкендерге құрмет, кішілерге ізет көрсетеді;
- жыл мезгілдерін, табиғат құбылыстарын, жануарлар мен өсімдіктерді біледі, туған өлкенің табиғатына қамқорлық танытады;
- әр түрлі мамандықтарды біледі және ересектердің еңбегін құрметтейді;
- ұжымдық әрекет түрлеріне қатысады, тапсырмаларды орындайды,

жұмыстың нәтижелерін бағалайды;

- үйде, қоғамдық орындарда, жолда, табиғатта және төтенше жағдайларда қауіпсіз мінез-құлық дағдыларын меңгерген.

**«Балақайлар мектебі» мектепалды даярлықтың
ұйымдастырылған іс- әрекет/сабақ кестесі**

Өткізу уақыты	Апта күндері				
	Дүйсенбі	Сейсенбі	Сәрсенбі	Бейсенбі	Жұма
09.00- 09.30	Математика негіздері	Сөйлеуді дамыту	Сауат ашу негіздері	Математика негіздері	Сөйлеуді дамыту
<i>1-2 мин</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>
09.40- 10.10	Қоршаған ортамен таныстыру	Көркем әдебиет	Математика негіздері	Сөйлеуді дамыту	Сауат ашу негіздері
<i>1-2 мин</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>
10.30-11.00	Сауат ашу негіздері	Математика негіздері	Қоршаған ортамен таныстыру	Сауат ашу негіздері	Қоршаған ортамен таныстыру
<i>1-2 мин</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>
11.10-11.40	Жапсыру	Қоршаған ортамен таныстыру	Сөйлеуді дамыту	Көркем әдебиет	Сурет салу
<i>1-2 мин</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>	<i>Сергіту сәттері</i>
11.50-12.20			Көркем әдебиет	Мүсіндеу	

Балалардың оқу жүктемесінің көлемі (үлгі)
Оқыту мерзімі: 1 ай

№	Құзыреттіліктер	Ұйымдастырылған іс-әрекет	Апталық оқу жүктемесі (сағат.)	Оқу жүктемесінің жалпы көлемі (сағ.) 1 ай.
1.	Коммуникативтік дағдыларды дамыту	Сөйлеуді дамыту	4	16
		Көркем әдебиет	3	12
		Сауат ашу негіздері	4	16
2.	Танымдық және зияткерлік дағдыларды дамыту	Математика негіздері	4	16
3.	Балалардың шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін дамыту	Шығармашылық бейнелеу әрекеті (сурет салу, мүсіндеу, жапсыру)	1	4
4.	Әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды қалыптастыру	Қоршаған ортамен таныстыру	4	16
	Барлығы		20	80

Перспективалық жоспар
Коммуникативтік дағдыларды дамыту

Сөйлеуді дамыту

№	Мазмұны	Сағат саны 1 ай
1	Дыбыстарды анық айтуға жаттықтыру	2
2	Сөздегі дыбыстардың орнын анықтау (басы, ортасы, соңы), фонематикалық естуді дамыту	2
3	Сөйлегенде көп мағыналы сөздерді, синонимдер мен антонимдерді қолдану	2
4	Берілген тақырыпқа сюжеттік әңгімелер құрастыру	2
5	Қазақ халқының салт-дәстүрлерімен таныстыру «Асар», «Сүйінші сұрау» дәстүрлерінің мәнін түсіндіру	2
6	Интонациясы бойынша сөйлемдерді (хабарлы, сұраулы, лепті) ажыратуға, оларды сөйлегенде қолдануға үйрету	2
7	Монолог құруға және диалогті бастауға жаттықтыру	2
8	Бақылау бойынша сипаттау және хабарлау әңгімелерін құрастыруға үйрету	2
	Барлығы	16

Көркем әдебиет

№	Мазмұны	Сағат саны 1 ай
1	Көркем әдебиетке қызығушылықты дамыту	2
2	Балалардың көркем әдебиетті тыңдау қабілетін дамыту	2
3	Түрлі әдеби жанрлардың ерекшеліктерімен таныстыру (ертегі, әңгіме, өлең). Өлеңдерді жатқа айту.	2
4	Сурет бойынша әңгіме құрастыруға үйрету	2
5	Көркем шығарманы рөлдерге бөліп, сахналай білуді дамыту	2
6	Шешендікке, сөз өнеріне баулу, санамақ, жаңылтпаш айту, жұмбақ шешу, айтыс өнеріне баулу	2
	Барлығы	12

Сауат ашу негіздері

№	Мазмұны	Сағат саны 1 ай
1	«Дыбыс, буын» түсініктерімен таныстыру	2
2	«Сөз», сөйлем» түсініктерімен таныстыру	2
3	Сөздерді буындарға бөлге үйрету	2
4	Дауысты дыбыстармен таныстыру	2
5	Дауыссыз дыбыстармен таныстыру	2
6	Сөздерді дыбыстық талдау жасауға үйрету	2
7	Қолды жазуға дайындау	2
8	Сызықтарды салу, дайын суреттердің сыртын шетке шығармай бастыру, бояу	1
9	Қарапайым сызықтар салу (жекелеген элементтерді ирек сызықпен салу)	1
	Барлығы	16

Танымдық және зияткерлік дағдыларды дамыту

Математика негіздері

№	Мазмұны	Сағаттар саны 1 ай
1	10 көлеміндегі сандарды тура және кері санауға жаттықтыру	2
2	«Бір» сөзінің мағынасымен таныстыру, екі жиынның арақатынасын орнату: «аз», «көп»	2
3	Заттардың ұзындығын, биіктігі мен енін анықтау	2
4	Өртүрлі белгілері бойынша (түсі, пішіні, өлшемі) заттарды салыстыру	2
5	Геометриялық фигураларды (дөңгелек, сопақша, үшбұрыш, шаршы, тіктөртбұрыш) ажыратуға және дұрыс айтуға жаттықтыру	2
6	Заттарды кеңістікте орналастыра білуді бекіту (сол жақта, оң жақта, жоғарыда, төменде)	2
7	Жыл мезгілдерінің айларымен таныстыру	2
8	Тәулік бөліктерінің ауысуын («кеше», «бүгін», «ертең») анықтауға үйрету	2
	Барлығы	16

Балалардың шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін дамыту

Сурет салу, мүсіндеу, жапсыру

№	Мазмұны	Сағат саны 1 ай
1	«Менің қалам (ауыл)» тақырыбы бойынша түрлі бейнелеу құралдары: қарындаштармен, акварельдермен және түрлі-түсті борлармен сурет салу	1
2	Мүсіндеудің әртүрлі әдістерін қолдануға, пропорцияларды сақтауға, командада жұмыс істей білуге жаттықтыру.	1
3	Қайшыны қолдануды бекіту: жолақтардан тікбұрышты пішіндер, шаршылардан үшбұрышты пішіндер, шаршы немесе тікбұрыштың бұрыштарын қию арқылы дөңгелек және сопақша пішіндерді қиып алу.	1
	Барлығы	4

Әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды қалыптастыру

Қоршаған ортамен таныстыру

№	Мазмұны	Сағат саны 1 ай
1	Туыстық байланыстар туралы түсініктерді жетілдіру (атасы мен әжесі, жақын туыстары), өзінің жеті атасын білу. Тату отбасы	3
2	Көмекші - заттар	2
3	Табиғат әлемімен таныстыру (өсімдіктер, жануарлар және құстар). Мамандықтар	3
4	Жол қозғалысы ережелері. Көлік	2
5	Туған ел, мемлекеттік және халықтық мерекелер, еліміздің рәміздері туралы білімдерін кеңейту	2
6	Республикадағы қалалар мен ауылдардың атаулары, олардың көрікті жерлері, ауыл мен қала өмірінің ерекшеліктері туралы білімдерін бекіту.	2
7	Үйде, қоғамдық орындарда, табиғатта қауіпсіздік ережелерімен таныстыру	2
	Барлығы	16

Қимылды ойындар

Тақия тастамақ

Мақсаты: балаларды тапқырлыққа, шапшандыққа баули отырып, дене белсенділігін дамыту.

Ойынға бірнеше бала қатысады. Балалар шеңбер жасап отырады. Жүргізуші шеңбердің сыртын айнала жүгіріп жүріп, біреуінің артына білдіртпей тақияны тастап кетеді. Егер біреу сезіп қойса, жүргізушіні қуып жетуі керек. Ал, жүргізуші қуған баланың орнына тұра қалуға тырысады.

Жүргізушіге жете алмаған бала айыбын төлейді, өнер көрсетеді.

Арқан тарту

Мақсаты: балаларды икемділікке, жылдамдыққа баули отырып, қимыл белсенділігін дамыту.

Бұл екі топқа бөлінген балалармен немесе екі баламен ойналады. Арқанның екі жағынан екі бала немесе екі топқа бөлінген балалар тартысады.

Қай топ арқанды өз жағына тартып алып келсе, сол топ жеңіске жетеді.

Екі бала тартысқанда қай бала өзіне қарай арқанды тартып екінші баланы құлатса, құламаған бала жеңіске жетеді.

Кім жылдам?

Мақсаты : жүгіруге, қимыл дағдылары мен ептілікке үйрету.

Ойын аулада, спорт залында, бөлмеде ойнала береді. Ойыншылар ойынға екі-екіден қатысады. Ортаға шыққан екі бала бір-біріне арқасын беріп, екі жаққа қарап тұрады. Аяқтарының арасын иықтарының деңгейімен бірдей етіп ұстайды. Сонан соң ойын жүргізуші екеуінің аяғының арасына ұзыннан-ұзақ белбеу тастайды да «бір, екі, үш» деп санайды. «Үш дегенде кім еңкейіп белбеуді бұрын алса, соның жеңгені.

Бұл адамның өз денесін еркін меңгеріп, тез қимылдауының нәтижесінде жүзеге асады. Ойынға басқа ойыншылар шығады. Ойын жалғаса береді. Екінші кезекте әр жұптың жеңімпаздарымен арадағы жарыс болады. Ең соңында жеңген екі ойыншы қалады. Сол екеуінің қайсысы жеңіп шықса, сол жеңімпаз атанады.

Ақ сүйек

Мақсаты: балаларда тапқырлықты дамыту, жүгіруге жаттықтыру

Ең алдымен, ойнаушылар өзара келісіп, жеңген топ үшін жүлде тағайындайды да, екі топқа бөлінеді. Топ басқарушылар ақсүйекті қайсысының лақтыратынын шешіп алу үшін кезектесіп таяқ ұстайды, таяқтың басына кімнің қолы бұрын шықса, сол ақсүйекті құлашы жеткенше лақтырады. Ақсүйек жерге түскеннен кейін ғана ойыншылар іздеуге шығады. Көмбеде топ басқарушылардан басқа ешкім қалмайды.

Ақсүйекті тапқан ойыншы ешкімге білдірмей, көмбеге қашуға әрекет жасайды да, ал қарсыластары біліп қалса, қолма-қол тартып алуғатырысады. Сондықтан ақсүйекті алдымен тауып алған топтың ойыншылары біріне-бірі лақтырып, көмбеге қай топтың адамы бұрын жеткізсе, сол топ жеңіске жетіп, жүлдегер атанады. Келесі жолы

ақсүйекті екінші топ лақтырады, сөйтіп ойын жалғаса береді

Ақшамшық (сақина салу)

Мақсаты : балаларда жылдамдықты, ептілікті дамыту.

Бұл – қазақ халқының ерте заманнан келе жатқан дәстүрлі ойыны. Оны сақина салу, сақина тастау деп те айтады. Ойынға он-он бес адам қатысып, ортағабір баланы немесе бір қызды шығарып, қолына сақина ұстатады. Ойын ережесі бойынша қыз-жігіттер үйде дөңгелене отырып, екі алақанын бір-біріне қабыстырып алға созады. Ойынды жүргізушінің алақанындағы сақинаны кімге салса да өз еркі. Ол барлық адамдардың алақанына сақина салған болады,

«Тұр сақинам, тұр», - деп, немесе «Ақшамшығымды бер!» деп дауыстайды. Сол сәт сақина тасталған адам орнынан атып тұруға тиісті, «Сақина менде», - деп. Оны көршісі ұстайалмай қалса, жұрт алдында өз өнерін көрсетеді.

Жаяу көкпар

Мақсаты: балаларда ептілікті дамыту, жүгіруге жаттығу

Бұл ойын спорт залында, жазды күні кең жазықта (аулада) ойналады. Жазық алаңның бір шетіне шағын дөңгелек шеңбер сызылады да, ішіне құм түйілген ак шүберек қойылады. Алаңның екінші шетінен де сондай сызық сызылып оны көмбе деп белгілейді. Ортадан сызық сызылады.

Ойынға қатысушылар екі топқа бөлінеді де сол ортадағы сызықта сап құрып тұрады. Ойынды жүргізу үшін екі топқа ортақ бір басқарушы тағайындалады. Орамал жатқан және көмбе етіп белгіленген жерде екі ойыншы бақылаушы болып тұрады. Басқарушының берген белгісі бойынша ойын басталады. Әр топтың ойыншысы құм түйілген шүберекке бұрын жетіп, оны көмбеге жеткізуге тырысады.

Топтың қалған ойыншылары оған көмекке келеді. Ал қарсы топ, одан шүберекті алып, өздері апаруға тырысады. Қызу тартыс басталады. Ойынға қатысушылар айла-амал қолданып, алаңның ішінде бұлтартып қаша жүріп, өз тобының көмбеге бұрын әкелуін қарастырады. Бірақ белгіленген межелі жерден шығуға болмайды. Көмбеге белгіленген мерзімде жеткізген ойыншы ұпайды көбірек алады, Ойынға допты да пайдалануға болады.

Тауық қорадағы түлкі

Мақсаты: балаларды ептілікке, икемділікке тәрбиелеу

Залдың бір жақ шетіне тауық қораны орналастырады (гимнастикалық орындықтарды пайдалануға болады). Қорада тауықтар ұяда отырады. Залдың қарсы бетінде – түлкінің ұясы. Қалған бос орынның бәрі – аула. Ойынға қатысатын балалардың бірін түлкінің рөліне сайлайды. Қалған балалар – тауықтар.

Педагогтің белгісі бойынша тауықтар секіріп түсіп, аулада жүгіреді, қанаттарын қағады, дәнді тұмсықтарымен шоқиды. «Түлкі» деген белгі берілген кезде тауықтар қораға қарай қашып, орындарына отырып алады. Ал, түлкі тауықтарды қолға түсіруге тырысады. Құтылып үлгермеген баланы өзінің ініне алып кетеді. Түлкі 2-3 тауықты қолға түсіргеннен кейін басқа түлкі сайланып,

ойын қайта жалғасады.

Жүйріктер жеңеді

Мақсаты: ұжымдық әрекет жасауға, шапшаңдыққа үйретеді.

Ойынға қатысушылар көк және сары топ болып екі топқа бөлінеді. Бір төбенің үстіне ойыншыларға түгелдей жетерлік мөлшерде көк және сары таяқшалар тасталады.

Ойынды жүргізуші ретінде басқарушы тағайындалады. Ол төрешілік міндетті қоса атқарады. Төрешінің белгісі бойынша ойынға қатысушылар белгіленген көмбеге қарай тұра жүгіреді. Жеткен ойыншы өз командасының түсіне сай бір-бір таяқшаны алып кері жүгіреді де, сөре сызыққа әкеп қояды.

Қай түсті топтың ойыншылары өз командасының бояуына сәйкес таяқты белгілеген мерзімге көбірек алып келсе, сол топ жеңеді.

Қасқыр мен ешкі

Мақсаты: ұжымдық әрекет жасауға, ептілікке үйрету.

Ойынға қатысушыларға санамақ айтқызу арқылы қасқыр мен ешкіні таңдайды. Басқа балалар бақташы болады. Бақташылар қол ұстасады да, ешкіні ортаға алып дөңгелене жүре бастайды. Қасқыр шеңбер ішіндегі ешкіні ұстауға әрекет жасайды. Алайда, оған тек қақпа арқылы ғана өтуге болады. Дөңгелене айналып жүргендердің ішінен екі бала қолдарын көтеріп алады. Бұл қақпа. Қасқыр амалдап сол тұстан өтуге тиіс. Ал ешкі өз еркінше жүре береді. Қасқыр ешкіні ұстағанша ойын жалғаса береді.

Қарлығаш

Мақсаты: балаларды ептілікке үйрету.

Залға ойыншылардың санына қарай шеңберлер қойылады. Бұл – қарлығаштардың үйі. Балалар (қарлығаштар) қанаттарын жайып ұшады.

«Қарлығаш, қарлығаш, қарлығаш – біздің үйге ұшып кел!» деген сөзден кейін үйлеріне (шеңберге) кіреді.

Үш орындық ойыны

Мақсаты: балаларда ептілікті дамыту, жүгіруге жаттығу

Үш орындық ойының кең бөлмеде, спорт залдарында ойнауға болады. Ол үшін ортаға үш орындық қойылады. Ойынға қатысушылардың санына байланысты орындықтың көбейе түсуі мүмкін. Ойын жүргізушінің берген белгісі бойынша ойыншылар ортада тұрған орындықтарды айнала жүгіреді. Ойын қыза бастағанда жүргізуші отырындар деген белгі береді. Сол кезде ойыншылар орындықтарға отырыса қалады. Ал орындыққа отырып үлгере алмағандар, ойыннан шығады. Енді орындықтың бірі алынып қойылады да, ойыншылар қалған орындықты айнала жүгіреді.

Ойын бір орындық пен екі ойыншы қалғанға дейін, олардың бірі жеңіп шыққанға дейін жүргізіле береді. Сонан соң ойын қайта басталады да, артынан

жеңімпаздар арасында өзара тартыс басталады. Жеңіп шыққан ойыншы ең жылдам ойыншы деп аталады. Әр топтың жеңімпаздарына мақтау сөздер айтылып, сыйлықтар беріледі.

Қырықаяқ

Мақсаты: балаларды жүгіруге жаттықтыру, ептілікке үйрету

Бұл ойын тегіс жерде, балабақша ауласында, дене шынықтыру залында ойналады. Ойнаушылар орталарынан басқарушы тағайындап алады. Басқарушының талап етуіне орай ойынға қатысушылар тең екі топқа бөлінеді. Екі топтағы ойнаушылар да бірінің белінен бірі құшақтап қатар тұрады. Олар тұрған жерден 25—30 метр қашықтықта көмбе белгіленеді. Басқарушының белгісі бойынша екі топ та сол қалыптарымен аяқтарын тепе-тең алып жүгіре жөнеледі. Қай топ көмбеге бұрын жетсе, сол жеңіске жетеді. Басқарушы ойын тәртібінің бұзылмауын қадағалап тұрады. Ойын қайталанып отырады. Ойынды әбден игергеннен кейін басқарушыны жаңадан сайлап алуға болады. Ойын балаларды топпен бірге қимылдарды орындауға, жауапкершілікке, ұйымшылдыққа тәрбиелейді.

Саусақтармен орындалатын сергіту сәттерінің үлгісі

«Алма бағы»

Алма баққа барайық, *(Екі саусақ ұшымен жүру)*
 Алма жинап алайық. *(Алма тергендей қимыл көрсету)*
 Қол жетпесе алмаға, *(Қолды жоғарыға созу)*
 Секіріп қол созайық.
 Ең үлкенін дәмдісін, *(Саусақтарды ауада үлкен етіп дөңгелету)*
 Әжемізге сыйлайық. *(Табыс ету)*

«Он саусақ»

Жалғыз саусақ тіпті де, *(сұқ саусақты ашып жұмамыз)*
 Ұстай алмас жіпті де.
 Екі саусақ бірікті, *(бас бармақ пен сұқ саусақты қосамыз)*
 Ине қолға ілікті.
 Үш саусағым орамды, *(бас бармақ пен сұқ саусақты және ортанғыны қосып қимыл жасаймыз)*
 Жүгіртеді қаламды.
 Өнерлі екен он саусақ! *(он саусақты көрсетеміз)*
 Қала салсақ, жол салсақ. *(қолымызды алға қарай созамыз)*

«Моншақ»

Саны болар оншақты,
 Шашып алдым моншақты.
 Шымшып, теріп аламын,
 Қорабына саламын.
(Саусақтармен моншақтың санын көрсету. Бір қолмен саусақтарды түйістіріп, «шашылған моншақтарды» екінші қолмен жинау)

«Үй»

Қазықтарды қададым,
 Кірпіштерді қаладым.
 Салып алып үлкен үй,
 Сүйсініп көп қарадым.
(Екі қолдың саусақтарын түзу ұстап, бір-бірінің үстіне қойып, кірпіш қалағандай қимыл жасау. Екі қолдағы кішкентай саусақтар мен бас бармақтарды бұғу, қалған саусақтарды бір-біріне тигізіп, үй жасау)

«Ара»

Ара гүлден гүлге ұшып,
 Бал жинауға асығады.
 Аю ұрлап кетпесін деп,

Ұясына жасырады.

(Алақандарын жазып, араның қанатын келтіреді. Сұқ саусақ пен ортан терек саусақты аюдың аяғы деп үстел бетінде жүргізу.)

«Тордағы құс»

Обал жасап құстарға,

Торға қамап ұстама!

Құс боп неге жаралды,

Еркін самғап ұшпаса?

(Екі қолдың саусақтарын бір-біріне тигізіп, құстың торын жаса. Қолдарын айқастырып, қолың қанатын жасайды)

Қимылдармен орындалатын сергіту сәттері үлгісі

1. Бойыңды сергек тік ұста
Емін – еркін тыныста
Демінді ішке тез алда,
Сол қолыңды соз алға.
Қол ұшына қара да,
Үшбұрыш сыз ауада.
Оң қол да бос тұрмасын,
Шеңбер жасап зырласын.

2. Алма баққа барайық,
Алма теріп алайық.
Ең үлкенін алманың,
Анамызға сылайық.

3. Қане қанат жазайық,
Қарлығашқа ұқсайық.
Ұшып-ұшып алайық,
Орнымызға қонайық.
Білімде алда болайық.

4. Сағаттың тіліндей
Иіліп оңға бір,
Сағаттың тіліндей
Иіліп солға бір,
Оң аяқ, сол аяқ
Жаттығу оңай-ақ.

5. Орнымыздан тұрайық,
Алақанды ұрайық.
Бір отырып, бір тұрып,
Біз дем алайық.

Сөздік минимум үлгісі

1	Отбасы	Ана, әке, ата, апа, әже, аға, іні, қарындас, әпке, сіңлі, мен, сен, ол, біз, сіз, олар
2	Күнделікті жиі қолданылатын тұрмыстық сөздер	Балабақша, үй, есік, терезе, дүкен, емхана, сабын, су, кір, таза, билейік, ән айтамыз, ауа, қар, жел, жаңбыр, суық, ыстық, жылы, жылы киінеміз, жеңіл киінеміз, үстел, орындық, топ, байқа, асықпа, күт, көмектес, итерме, таласпа, қала, ауыл, көше, жол, жолда абайла! баспалдақтан байқап түс, қағаз, қайшы, бояу, кітап, желім, қатты, жұмсақ, жер, мұз, ауа, шеңбер, қалам, қылқалам, сурет, төсек, шана, аққала, орамал Апта күндері: дүйсенбі, сейсенбі, сәрсенбі, бейсенбі, жұма, сенбі, жексенбі. Ай атаулары: қаңтар, ақпан, наурыз, сәуір, мамыр, маусым, шілде, тамыз, қыркүйек, қазан, қараша, желтоқсан. Жиһаздар: үстел, орындық кереует, кілем, сөре, теледидар, тоңазытқыш.
3	Сыпайы сөздер	Қайырлы таң! Қайырлы күн! Қайырлы кеш! Сәлеметсіз бе! Сау болыңыз! ақмет! Кешіріңіз! кешіріңіз, мен олай қайталамаймын, татуласындар, бірге ойнайық, алуға бола ма? Рұқсат па? Ренжімеңіз!
4	Азық-түлікке қатысты сөздер	Нан шәй, май, ірімшік, сүт, қаймақ, айран, жұмыртқа, су, сусын, сорпа, ботқа, дәмді, ащы, тұз, тәтті, қант, ет, балық, тамағыңды іш, ас болсын! Ұлттық тағамдар: қымыз, шұбат, бауырсақ, құрт, қазы, ірімшік. Көгөністер- жемістер: алма, банан, шие, өрік, алмұрт, қарбыз, қауын, алхоры, қияр, қызанақ, қызылша, картоп, пияз, сәбіз, қырыққабат, қарақат, таңқурай, құлпынай.
5	Көліктер	Автокөлік, ұшақ, тік ұшақ, пойыз, трактор, метро, велосипед, самокат, жедел жәрдем көлігі, жүк көлігі, өрт сөндіргіш көлік,

		автобус, троллейбус, аялдама, жүргіншілер жолы, бағдаршам. Мамандықтар иесі: дәрігер, тәрбиеші, аспазшы, ұшқыш, сатушы, жүргізуші, өрт сөндіруші, құрылысшы, тәртіп сақшысы
6	Ойыншықтар	Доп, текше, қонжық, қуыршақ, секіртпе, асық, шелек, күрек, бесік арба (коляска), шымылдық.
7	Ыдыстар	Кесе, тәрелке, қасық, шанышқы, пышақ, шәйнек.
8	Дене мүшелері	Дене, бет, маңдай, бас, көз, мұрын, ауыз, тіл, тіс, ерін, құлақ, шаш, бет, іш, бел, аяқ, қол, саусақ, алақан, мойын, иық, арқа, тізе, өкше
9	Түстер атауы	Ақ, көк, қара, жасыл, сары, қызыл, қызғылт, қызғылт сары, қоңыр, көгілдір.
10	Іс-қимылды білдіретін сөздер	Жүр, отыр, тұр, бар, апар, бер, ал, әкел, іш, жуу, кел, секір, жүгір, қуып жет, қуып жет те ұста, ұйықта, ойна, тығыл, қаш, қу, ұста, жина, сапқа тұру, ауыздарыңды жауып шайнаңдар, әбден шайнап жеңдер, майлықпен сүртіндер, төкпей- шашпай ішіндер, екі топқа бөлініңдер, билендер, тез киіну (шешіну), жолдасына көмектесу, киімдерін ұқыпты жинау, төсекке байқап міну (тұсу), түймені дұрыс тағу, гүлге су құю, сырғанау
11	Кеңістікті бағдарлау сөздері	Оң, сол, жоғары, төмен, алыс, жақын, үстінде, астында, қасында, артында, жанында, ішінде.
12	Заттардың санын білдіретін сөздер және реттік сан есімдер	Бір, екі, үш, төрт, бес, алты, жеті, сегіз, тоғыз, он, аз, көп, бірінші, екінші, үшінші, төртінші, бесінші, алтыншы, жетінші, сегізінші, тоғызыншы, оныншы
13	Табиғат әлемі	Күз, қыс, көктем, жаз. Ауа райы құбылыстары: жаңбыр, қар, жел, суық,

		жылы, аяз, ыстық, найзағай, кемпірқосақ, ай, күн, аспан, бұлт. Өсімдіктер әлемі: Шөп, ағаш, шырша, гүл, жапырақ, тамыр, бұтақ, бүршіктер, раушан, қарағай, терек, емен, қайын, өсімдіктер өседі, қопсыту, түптеу. Жанурлар әлемі: Үй жануарлары: қозы, қой, лақ, ешкі, сиыр, бұзау жылқы, құлын, бота, түйе, мысық, марғау, ит, күшік.
14	Киім-кешек	Шалбар, көйлек, жейде, кеудеше, жемпір, ішкіім, малақай, қалпақ, тон, қолғап, етік, пима, шәлі.

8-қосымша

Артикуляциялық жаттығулар үлгісі

«Күшік»

Орындалуы: Ауызды сәл ашып, үстіңгі ерін мен үстіңгі тістердің арасына тілді қойып, осы қалыпта 5 секундтай ұстап тұру.

«Әткеншек»

Орындалуы: Күлімсіреу, ауызды ашу тіл ұшын үстіңгі тістердің артына, содан кейін астыңғы тістердің артына қою. 4-5 рет қайталаңады.

«Ине»

Орындалуы: Ауызды кең ашып, тілді алға қарай созып, оны 10-15 секунд ұстап тұру. 3-4 рет қайталаңады.

«Төбешік»

Орындалуы: Ауызды жартылай ашып, тілдің ұшын астыңғы тістің артқы жағына қойып, сол қалыпта ұстап тұру. 4-5 рет қайталаңады.

«Мысық»

Орындалу әдісі: күлімсіреу, үстіңгі және астыңғы тістердің арасын қосып, тілдің ұшын алдымен үстіңгі тістерге, содан кейін төменгі тістерге тигізу. 3-4 рет қайталаңады.

«Жылан»

Орындалу әдісі: Ауызды кең ашып, тілді созып, ауыз қуысынан шығару, қайтадан ауыз қуысына, орнына қою. 3-4 рет қайталаңады.

«Тістерді тазалайық»

Орындалу әдісі: Күлімсіреу, ауызды сәл ашып, тістерді көрсету және тілдің ұшымен үстіңгі және астыңғы тістерді сыртқы және ішкі жағынан жүргізу (тістерді тазалау). 4-5 рет қайталанады.

«Сағат»

Орындалу әдісі: Ауызды ашу, тілді ауыз қуысынан шығарып, оңға, солға баяу қозғалту. 15-20 рет қайталанады.

МАЗМҰНЫ

1	Түсіндірме жазба	3
2	5 жастағы балалар дамуының физиологиялық және психологиялық ерекшеліктері	4
3	Педагогтердің негізгі міндеттері	5
4	Бағдарлама мазмұны	6
5	1-қосымша «Балақайлар мектебі» мектепалды даярлықтың ұйымдастырылған іс- әрекет/сабақ кестесі	16
6	2-қосымша Балалардың оқу жүктемесінің көлемі (үлгі)	17
7	3-қосымша Перспективалық жоспар	18
8	4-қосымша Қимылды ойындар	21
9	5-қосымша Саусақтармен орындалатын сергіту сәттері үлгісі	25
10	6-қосымша Қимылдармен орындалатын сергіту сәттері үлгісі	27
11	7-қосымша Сөздік минимум үлгісі	28
12	8-қосымша Артикуляциялық жаттығулар үлгісі	31

*Разработана на базе Института раннего развития детей
Министерства просвещения Республики Казахстан*

Краткосрочная программа дошкольной подготовки «Балақайлар мектебі» – Астана, 2024. – 62 стр.

Краткосрочная программа дошкольной подготовки «Балақайлар мектебі» предназначена для подготовки к обучению в школе детей, не охваченных дошкольной подготовкой.

Программа разработана для педагогов дошкольных организаций и учителей начальных классов общеобразовательных школ.

Программа рассмотрена и рекомендована Научно-методическим советом Института раннего развития детей МП РК (протокол № 4 от 24 мая 2024 года).

Институт раннего развития детей, 2024 год

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Предшкольная подготовка детей осуществляется с пяти лет в дошкольных организациях, предшкольных классах общеобразовательных школ, лицеев и гимназий или в семье¹.

Одной из основных задач системы дошкольного образования является обеспечение равных стартовых возможностей для детей из разных социальных групп при поступлении в начальную школу. Под «выравниванием стартовых возможностей детей» следует понимать создание равных условий для детей дошкольного возраста независимо от благосостояния семьи, места проживания, национальной принадлежности по желанию родителей для успешного обучения в школе.

В летний период для детей, неохваченных предшкольной подготовкой, при организациях образования с учетом потребности родителей организуется «Балақайлар мектебі», реализующая краткосрочную программу предшкольной подготовки (далее - Программа).

Продолжительность реализации Программы составляет 1 месяц в летний период. Организация образования утверждает график и расписание организованной деятельности/занятий.

Количество детей в группе/классе не более 25-ти человек.

Недельная учебная нагрузка не должна превышать 20-ти часов.

Режим работы - пять дней в неделю по 4-5 занятий, продолжительностью не более 30 минут с 10 минутным перерывом (см. в приложениях 1,2,3).

Во время перерыва рекомендуется проведение подвижных игр.

Для осуществления воспитательно-образовательного процесса должны быть созданы благоприятные условия: отдельный учебный кабинет оснащенный в соответствии с требованиями².

Программа разработана в соответствии с требованиями Государственного общеобязательного стандарта дошкольного воспитания и обучения³ на основе Типовых учебных планов⁴ и Типовой учебной программы дошкольного воспитания и обучения⁵.

Цель Программы – подготовка детей к обучению в начальной школе.

Задачи:

развитие компетенций (*физическое развитие, развитие коммуникативных навыков, познавательных и интеллектуальных навыков, творческих навыков, исследовательской деятельности детей, формирование социально-эмоциональных навыков*);

формирование личностной, интеллектуальной, социально-психологической готовности к школьному обучению;

формирование учебной мотивации;

¹ <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319>

² <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1600013272>

³ <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>

⁴ <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1200008275>

⁵ <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1600014235>

развитие интереса и желания к получению новых знаний, потребности общаться со взрослыми и сверстниками.

Программа предусматривает преемственность между дошкольной подготовкой и начальной школой, дает возможность педагогам и родителям помочь детям подготовиться к обучению в школе.

Содержание Программы охватывает все стороны подготовки детей к обучению в школе, учитывая психологическую готовность.

Каждое занятие состоит из двух блоков.

Первый блок включает этические беседы, направленные на формирование эмоционально-волевой и нравственной сферы, эмпатии, упражнения на развитие коммуникативных навыков.

Во второй блок входят игры и задания на развитие познавательных процессов, мелкой моторики рук и координацию движений, релаксационные упражнения.

Используются следующие формы работы:

- индивидуальная;
- групповая;
- подгрупповая.

Организованная деятельность/занятия проводятся в игровой форме с учетом возраста детей.

Принципы построения занятий:

- создание психологически благоприятной атмосферы;
- соответствие индивидуальным особенностям и возможностям детей;
- адекватность требований и нагрузок;
- доброжелательность и уважение к результатам достижения ребенка;
- мотивация на заинтересованность и активность самого ребёнка;
- взаимодействие взрослого и ребёнка.

В результате освоения Программы дети легко адаптируются к группе сверстников, объединяются в совместную деятельность, у них формируется чувство единства, повышается уверенность в своих силах.

ФИЗИОЛОГИЧЕСКИЕ И ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ 5-ТИЛЕТНЕГО ВОЗРАСТА

Для детей дошкольного возраста характерно интенсивное развитие интеллектуальной, нравственно-волевой и эмоциональной сферы личности.

В этом возрасте в поведении детей происходят качественные изменения - формируются навыки саморегуляции, они начинают предъявлять к себе те требования, которые раньше предъявлялись им взрослыми.

К пяти годам дети обладают довольно большим запасом представлений об окружающем мире, которые получают благодаря своей активности, стремлению задавать вопросы и экспериментировать. Ребенок данного возраста знает основные цвета и имеет представления об оттенках

(например, может показать два оттенка одного цвета — светло-красный и темно-красный).

Дети могут рассказать, чем отличаются геометрические фигуры друг от друга. Возрастает способность ребенка ориентироваться в пространстве. Внимание детей становится более устойчивым и произвольным. Они могут заниматься не очень привлекательным, но нужным делом в течение 20—25 минут вместе со взрослым. Дети в этом возрасте уже способны действовать по правилам, которые задаются взрослым. Объем памяти изменяется не существенно, улучшается ее устойчивость. При этом для запоминания дети уже могут использовать несложные приемы и средства.

Возраст 5-ти лет можно охарактеризовать как возраст овладения ребенком активным (продуктивным) воображением, которое начинает приобретать самостоятельность, отделяясь от практической деятельности и предвзято ее. Образы воображения значительно полнее и точнее воспроизводят действительность. Ребенок четко начинает различать действительное и вымышленное. Наглядно-образное мышление приобретает ведущее значение, которое позволяет ребенку решать более сложные задачи с использованием обобщенных наглядных средств и представлений о свойствах различных предметов и явлений. У ребенка появляется словесно-логическое мышление.

ОСНОВНЫЕ ЗАДАЧИ ПЕДАГОГОВ

Основные усилия педагогов должны быть направлены на формирование у детей мотивации к обучению в школе, умение действовать как самостоятельно, так и в команде, развитие любознательности, творческой активности.

Установление эмоционального комфорта в группе/классе. С теплотой и добротой относиться к каждому ребенку, уметь прощать, уважать интересы и потребности, радоваться достижениям, поддерживать инициативу, доверять, чтобы каждый ребенок чувствовал себя в безопасности.

Быть справедливым и внимательным ко всем одинаково, несмотря на национальность, социальный статус, психофизические и другие особенности детей.

Слушать и слышать детей, задавать вопросы, искать доказательства, критически анализировать их и проводить творческие эксперименты.

Педагоги должны быть активными исследователями и создателями новых форм работы с детьми, инновационными и ответственными.

Важным качественным взаимодействием является личное общение педагога с каждым ребенком.

Педагог организует прием детей на территории организации образования (в зависимости от погодных условий), занятия, физминутки, игры и другие виды детской деятельности.

Педагог формирует следующие понятия, умения и навыки:

- «правильно» - «неправильно», «можно» - «нельзя»;
- вежливость и доброжелательность;
- дружба, уважение, помощь, умение делиться;
- проявлять любознательность, научить наблюдать, исследовать окружающий мир;
- слушать, понимать и говорить осознанно;
- соблюдать правила безопасного поведения;
- применять здоровые привычки;
- поддерживать физическую активность, в том числе через подвижные игры;
- помогать взрослым, быть трудолюбивым.

Педагог имеет право на свободный выбор способов и форм организации воспитательно-образовательного процесса, при условии соблюдения требований Государственного общеобязательного стандарта дошкольного воспитания и обучения.

СОДЕРЖАНИЕ ПРОГРАММЫ

Физическое развитие

Физическое развитие осуществляется ежедневно с учетом индивидуальных особенностей детей на физминутках, подвижных, спортивных, национальных играх.

Задачи:

- обеспечивать охрану жизни и здоровья детей;
- мотивировать физическую активность;
- прививать навыки здорового образа жизни;
- развивать физические качества: силу, скорость, выносливость, гибкость, ловкость;
- развивать творческие, познавательные и речевые способности во время игр;
- поощрять активное участие в национальных подвижных играх, играх с элементами соревнований и эстафетных играх.

Физическое развитие предусматривает воспитание физически здорового ребенка, осознанное отношение к своему здоровью, формирование основ здорового образа жизни, навыков безопасного поведения.

Во время воспитательно-образовательного процесса отводится время на физминутки между занятиями и игры.

Физминутки подбираются разнообразные по содержанию и форме, проводятся в виде общеразвивающих упражнений, различных игр (*приложение 4*), танцевальных движений:

- пальчиковые физминутки (*приложение 5*), в ходе которых дети, повторяя движения взрослых, активизируют моторику рук. Тем самым вырабатывается ловкость, умение управлять своими движениями, концентрировать внимание на одном виде деятельности;

- двигательно-речевые физминутки (*приложение 6*), когда дети все вместе читают небольшие, веселые стихи и одновременно выполняют различные движения, как бы инсценируя их;

- танцевально-ритмические физминутки выполняются под веселую музыку, все движения произвольны.

Во время проведения физминуток дети могут сидеть за партой/столом или стоять около нее, находиться у классной доски или в проходах между партами/столами, стоять в кругу, врассыпную, в парах и т.д.

Ожидаемые результаты:

- владеет основными видами движений (ходьба, бег, прыжки);
- является инициатором в организации подвижных игр со сверстниками, соблюдает правила игр, проявляет ловкость, быстроту, выносливость.

Развитие коммуникативных навыков

Развитие коммуникативных навыков осуществляется через организованную деятельность/занятия по развитию речи, основам грамоты и художественной литературы.

Задачи:

развивать коммуникативные навыки: слушать и слышать собеседника, вести диалог, высказывать свое мнение;
формировать предпосылки обучения грамоте;
совершенствовать навыки свободного общения со взрослыми и детьми;
развивать устную речь через знакомство с культурой, традициями казахского народа.

Развитие речи.

Звуковая культура речи.

Закрепить умение правильно, отчетливо произносить звуки.

Формировать навыки определения местоположения звуков в слове (начало, середина, конец).

Словарный запас.

Обогащать словарный запас детей существительными, обозначающими предметы бытового окружения, прилагательными.

Использовать в речи многозначные слова, слова-синонимы и антонимы.

Использовать словарный минимум (*приложение 7*).

Грамматический строй речи.

Формировать умения согласовывать слова в предложениях, использовать формы речевого этикета; употреблять простые и сложные предложения; различать предложения по интонации (повествовательные, вопросительные, восклицательные) и употреблять их в речи.

Связная речь.

Побуждать ребенка к диалогу с окружающими, внимательно слушать собеседника, правильно задавать вопросы и давать короткие или полные ответы на поставленные вопросы.

Формировать умения правильно излагать основную мысль, связно строить монолог, последовательно пересказывать рассказ, составлять

небольшие логические и повествовательные рассказы.

Художественная литература

Развивать интерес к художественной литературе.

Научить различать литературные жанры (сказка, рассказ, стихотворение).

Основы грамоты

Формировать умение определять порядок гласных и согласных звуков в слове.

Формировать понятие о слоге, научить делить слова на слоги, определять их количество и порядок. Учить составлять слова из слогов (устно).

Формировать первоначальные представления о предложении.

Подготовка руки к письму. Знакомить с правилами правильного положения спины при письме. Обучать штриховке, раскраске геометрических фигур, овощей, фруктов; обводить готовые рисунки, не выходя за контуры; записывать вертикальные, горизонтальные, короткие, длинные, волнистые, изогнутые линии, точки, каплевидные формы в разных направлениях, соблюдая расстояние между ними, сначала по образцу, а затем самостоятельно.

Рисовать, удерживая ручку или карандаш правильно, свободно, выполняя движения сверху вниз, слева направо, не отрывая линий, не прилагая усилий, следя за написанием визуально.

Развитие коммуникативных навыков предусматривает формирование устной речи, словарного запаса, овладение навыками общения в различных жизненных ситуациях, развитие мелкой моторики рук и навыков работы в команде.

Занятия по развитию речи, художественной литературе и основам грамоты осуществляются в соответствии с расписанием, через различные виды детской деятельности (игровая, творческая, трудовая и др.).

Педагогам, для развития речи детей необходимо часто задавать различные вопросы, на которые каждый ребенок может ответить индивидуально, больше общаться с ними на любую тему, прислушиваться к их мнению и др.

Во время занятий дети учатся выделять отдельные звуки в словах, определять первый звук в слове, подбирать слова с определенным звуком и различать на слух твердые и мягкие согласные, отвечать на вопросы к иллюстрациям и выполнять артикуляционные упражнения (*приложение 8*).

Вместе с тем, педагогам следует обогащать словарный запас детей побуждая их к общению, применяя при этом много разных привычных и новых описательных слов (например, слово «красивое платье» можно заменить на слово «стильное», «раскошное», «нарядное»), которые добавляют дополнительное значение или служат уточнением для описания мест, вещей, предметов. При использовании новых слов, педагогу необходимо объяснять детям их значение.

Педагогу необходимо выстраивать диалог с ребенком, избегая простых

вопросов, которые требуют простых ответов, таких как «да» и «нет» (*нужно задавать вопросы, которые требуют развернутых ответов*).

Следует отметить, что, несмотря на доминирующее положение гаджетов в современном мире, огромное значение для интеллектуального развития ребенка имеет чтение. Общение детей с настоящей, а не электронной книгой играет значимую роль в формировании его внутреннего мира.

В связи с этим, педагогам необходимо читать детям литературные произведения (сказка, рассказ, стихотворения), рассматривать вместе с ними картинки, давать задания детям по составлению коротких рассказов на заданную тему.

С детьми проводится работа со словом. Вводится термин «слог», дети учатся делить слово на слоги (хлопками и шагами).

Вводятся термины «гласный звук» и его обозначение красными фишками, затем термин «согласный звук» с его делением на «согласный твердый звук» и «согласный мягкий звук» и с обозначением их синими и зелеными фишками (сигналами) соответственно.

Одна из необходимых задач подготовки детей к школе – развивать мелкую моторику рук, координацию действий. В этом возрасте для ребенка является проблемой овладение элементами письма, и преодолеть эти трудности поможет графическая работа карандашом, работа в мелкой пластике, развивающая пальцы, занятия рисованием, лепкой. Каждая художественная техника в той или иной степени развивает у ребенка разные области руки, предплечья и пальцев. Так, например, тонкая графическая работа учит лучшей координации движений, лепка развивает пальцы, а задания, выполняемые в живописных техниках, способствует большей свободе и раскованности всей руки.

Ожидаемые результаты:

- правильно произносит звуки речи, употребляет в речи простые и сложные предложения, понимает взрослого и дает полные ответы;
- составляет небольшие рассказы, пересказывает содержание текста, рассказывает наизусть стихотворения;
- различает гласные, согласные звуки, делит слова на слоги, проводит звуковой анализ слова;
- ориентируется на листе бумаги, правильно держит карандаш;
- правильно произносит специфические звуки казахского языка, называет предметы своего окружения и простые действия.

Развитие познавательных и интеллектуальных навыков

Развитие познавательных и интеллектуальных навыков осуществляется через организованную деятельность/занятие по основам математики с учетом индивидуальных особенностей детей.

Задачи:

- развивать познавательные интересы, любознательность, интерес к образовательной деятельности, повышать мотивацию к обучению в школе;
- развивать внимание, память, наблюдательность, умение исследовать,

анализировать, устанавливать причинно-следственные связи, делать выводы.

Множество

Обучать создавать множества (предметов разного цвета, размера, формы, назначения; звуков, движений).

Количество, счет

Упражнять в прямом и обратном счете в пределах 10-ти. Обучать умению различать вопросы «Сколько?», «Который?» («Какой?») и правильно отвечать на них.

Величина

Обучать умению сравнивать предметы по различным признакам (цвет, форма, размер).

Геометрические фигуры

Упражнять в умении различать и правильно называть геометрические фигуры (круг, овал, треугольник, квадрат, прямоугольник) и геометрические тела (шар, куб, цилиндр).

Ориентировка в пространстве

Формировать навык располагать предметы в пространстве и по отношению к себе (слева, справа, вверху, внизу).

Ориентировка во времени

Формировать знания о последовательности различных событий, дней недели, времени суток, понятия о месяцах года, знать их последовательность и называть их.

Занятия по основам математики для детей дошкольного возраста можно организовать в игровой форме через дидактические игры, познавательные беседы, изобразительную, театрализованную и самостоятельную деятельность, конструирование, экспериментирование, рассказы математического содержания, и др.

Для этого необходимо задавать соответствующие вопросы, слушать индивидуальные ответы детей с использованием ими математических терминов, обращать внимание на то, как дети делают анализ предметов на основе приобретенных навыков самостоятельного исследования.

Вместе с тем, педагог должен научить детей считать от 0 до 10 и в обратном порядке. Необходимо отметить, что ребенок должен не просто «заучить» эти цифры, а должен уметь применять счет на практике, т.е., соотносить число и предмет (к примеру, можно предложить ребенку сосчитать количество 10 пуговиц на одежде). Таким образом, процесс счета должен быть осознанным.

Знать названия основных геометрических фигур (круг, квадрат, прямоугольник, овал, треугольник, ромб) и уметь их воспроизводить.

Сравнивать предметы по различным признакам: цвет, форма, размер.

На занятиях по основам математики необходимо использовать комплекс методов и приемов: практические, словесные, наглядные, игровые.

Важную роль в развитии интеллектуальных способностей детей играет организация совместной и самостоятельной деятельности детей.

Знания, полученные во время занятий, необходимо закреплять в

совместной деятельности педагога с детьми – при разгадывании загадок, знакомстве и разучивании пословиц и поговорок, в играх. Так, в сюжетно – ролевых играх – «Супермаркет», «Салон красоты», «Автозаправочная станция» - возможно применение математических знаний, полученных на занятиях и в совместной с педагогом деятельности.

Совместную деятельность можно проводить как со всей группой, так и по подгруппам, в парах, а также можно использовать состязательный характер игр.

Ожидаемые результаты:

- знает прямой и обратный счет в пределах 10-ти;
- сравнивает предметы по различным признакам (цвет, форма, величина, количество, объем, размер, материал);
- ориентируется во времени, пространстве, на плоскости
- различает и правильно называет геометрические фигуры (круг, овал, треугольник, квадрат, прямоугольник) и тела (шар, куб, цилиндр)
- решает игровые логические задания, проявляет любознательность, умеет находить пути решения поставленной задачи

Развитие творческих навыков, исследовательской деятельности детей

Развитие творческих навыков, исследовательской деятельности детей осуществляется через организованную деятельность/занятия по рисованию, лепке, аппликации с учетом индивидуальных особенностей детей.

Задачи:

развивать творческие способности детей, эстетического восприятия окружающей среды;

прививать умение оценивать результаты своей работы, работы сверстников, выполнять работу в коллективе;

создать условия для воспитания патриотических чувств через приобщение к национальной культуре с учетом индивидуальных особенностей и потребностей воспитанников;

обеспечить безопасное условие в различных видах деятельности детей.

Рисование

Обучать умению передавать основную форму, пропорции предметов и их частей, опираясь на знание форм, величины частей и их расположение, окраску предметов, подбирать цвета по своему вкусу.

Лепка

Формировать умение лепить с натуры и по представлению знакомые предметы разной формы и величины: овощи, фрукты, игрушки, посуду, фигуры человека и животного с соблюдением элементарных пропорций.

Аппликация

Обучать умению пользоваться ножницами: резать полоски на прямоугольники, разрезать квадраты на треугольники, вырезать круглую и овальную формы, срезая уголки у квадрата или прямоугольника.

Вырезать одинаковые формы из бумаги, сложенной гармошкой, и

предметы симметричной формы из бумаги, сложенной вдвое.

Рисование, лепка, аппликация осуществляются согласно расписанию, с учетом интересов детей и могут сопровождаться несколькими видами работ или по желанию большинства, где все могут заниматься одним видом работы.

При выполнении изобразительной деятельности, рекомендуется давать детям свободу, вовлекать их в творческое выполнение задания для того, чтобы они могли осмыслить происходящее вокруг, приобрести опыт и навыки, развивать свое воображение, раскрывать творческие способности, не ограничиваясь готовым образцом, подготовленным педагогом, использовать изобразительные средства, выражать свое отношение к происходящему.

Рисование — одно из любимых занятий детей, во время которого у них проявляется творческая активность. Тематика рисунков может быть разнообразной - отдельные предметы и сцены из окружающей жизни, литературные герои, декоративные узоры и т. д.

Обучая детей рисовать, педагог учит их обращать внимание на форму предметов, сравнивать их между собой, устанавливать сходство и различие, находить главное, правильно передавать пропорции, цвет.

Во время лепки, дети владеют приемами работы лишь с мягкими пластическими материалами, легко поддающимися воздействию руки,— глиной, пластилином, тестом. Дети лепят людей, животных, посуду, транспорт, овощи, фрукты, игрушки. Разнообразие тематики выполняет воспитательные задачи, удовлетворяя познавательные и творческие потребности ребенка. Во время лепки, необходимо напоминать детям о том, что необходимо аккуратно выполнять работу, собирать предметы по окончании работы, соблюдать правила безопасности.

Занятия аппликацией способствуют развитию математических представлений. Дети знакомятся с названиями и признаками простейших геометрических форм, получают представление о пространственном положении предметов и их частей и величин. Эти понятия легко усваиваются детьми в процессе создания декоративного узора или при изображении предмета по частям.

В процессе занятий аппликацией у детей развиваются чувства цвета, ритма, симметрии и на этой основе формируется художественный вкус. Развиваются мускулатура руки, координация движений. Ребенок учится владеть ножницами, правильно вырезать формы.

Обучение рисованию, лепке, аппликации способствует умственному, нравственному, эстетическому и физическому воспитанию детей.

Ожидаемые результаты:

- лепит с натуры и по представлению;
- конструирует из разных материалов по воображению, словесному описанию, на предложенную тему, самостоятельно, совместно со сверстниками;
- рисует красками и карандашами, раскрашивает, не выходя за контур, различает основные цвета и их оттенки;
- умеет пользоваться ножницами, вырезает фигуры.

Формирование социально-эмоциональных навыков

Формирование социально-эмоциональных навыков осуществляется через организованную деятельность/занятие по ознакомлению с окружающим миром.

Задачи:

- приобщать детей к социальным и этическим нормам и традициям общества, общечеловеческим и национальным ценностям; воспитывать самостоятельность;
- расширять представления о Родине, родной земле;
- формировать уважительное отношение к видам труда и различным профессиям;
- развивать познавательный интерес к миру природы, чувство сопереживания живым объектам природы, воспитывать чувство бережного отношения к окружающему миру.

Ознакомление с окружающим миром

Ребенок, его семья, дом

Формировать понятие о родственных связях (дедушка, бабушка, близкие родственники). Воспитывать у детей желание заботиться о своих членах семьи, уважать старших, заботиться о младших, помогать по домашним делам, выражать словесно свои добрые чувства членам семьи.

Транспорт, средства связи

Формировать знания о видах транспортных средств, их оснащении для выполнения определенных работ.

Приобщение к труду

Развивать представления о людях разных профессий; об их труде и его результатах.

Нравственное и патриотическое воспитание

Расширять знания о родной стране, государственных и народных праздниках, символике страны, ее назначении.

Понимать значение объектов живой и неживой природы,

Формировать знания о достопримечательностях, исторических местах родного края.

Прививать знания о стране, родной природе.

Правила дорожного движения

Формировать навыки безопасного поведения на дорогах.

Ознакомление с природой

Формировать знания о явлениях живой и неживой природы. Знакомить с понятием «неживая природа» (вода, воздух, сосульки, солнце, облака, снег, камни, ветер, дождь). Обучать умению различать предметы неживой природы от предметов, сделанных руками человека.

Растительный мир

Расширять представления детей о растениях. Знакомить детей с многообразием родной природы: деревьями, кустарниками, травянистыми растениями. Познакомить с понятиями «степь», «лес», «луг» и «сад».

Животный мир

Формировать навыки называть и различать по характерным признакам животных и их детенышей, обитающих в родном краю на территории Казахстана.

Занятия по ознакомлению с окружающим миром осуществляется через наблюдение за объектами (живые и неживые), исследование предметов, экспериментирование с материалами, чтение (чтение педагогом соответствующей информации, просмотр книг, иллюстраций), беседу, общение, игровую деятельность.

Педагогам необходимо отдавать приоритет приобщению детей к национальным ценностям казахского народа и семейным ценностям через формирование у ребенка образа «Я», формирование знаний о семье, различных профессиях, труде взрослых, воспитании у детей чувства патриотизма, уважения к истории и культуре Родины.

Дети дошкольного возраста должны иметь представления о социуме. Это такие темы, как «Профессии», «Транспорт», «Одежда», «Дом», «Я и семья», «Я и мои друзья», «Моя страна», правила дорожного движения, пожарная безопасность, правила поведения в обществе, здоровый образ жизни.

Также дети должны иметь начальные представления о природе: к примеру можно рассматривать такие темы: «Человек как часть природы», «Домашние и дикие животные», «Насекомые», «Растения», «Времена года и сезонные изменения».

Для детей дошкольного возраста занятия по ознакомлению с окружающим миром проводится три раза в неделю. Игры по ознакомлению с природой проводятся ежедневно. В работе по ознакомлению с окружающим миром необходимо учитывать региональный компонент.

Ожидаемые результаты:

- имеет представления о родине, государственной символике, праздниках, национальных традициях и обычаях, проявляет патриотические чувства;
- знает родственные связи, семейные традиции, проявляет уважение к старшим и заботится о младших;
- знает времена года, природные явления, животных и растения, проявляет заботу о природе родного края;
- знает различные профессии и уважает труд взрослых;
- участвует в коллективных видах деятельности, выполняет поручения, оценивает результаты работы;
- владеет навыками безопасного поведения дома, в общественных местах, на дороге, в природе и чрезвычайных ситуациях.

**Расписание организованной деятельности/занятий
предшкольной подготовки «Балақайлар мектебі»**

Время проведения	Дни недели				
	ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ
09.00-09.30	Основы математики	Развитие речи	Основы грамоты	Основы математики	Развитие речи
<i>по 1-2 мин</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>
09.40-10.10	Ознакомление с окружающим миром	Художественная литература	Основы математики	Развитие речи	Основы грамоты
<i>по 1-2 мин</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>
10.30-11.00	Основы грамоты	Основы математики	Ознакомление с окружающим миром	Основы грамоты	Ознакомление с окружающим миром
<i>по 1-2 мин</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>
11.10-11.40	Аппликация	Ознакомление с окружающим миром	Развитие речи	Художественная литература	Рисование
<i>по 1-2 мин</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>	<i>Физминутка</i>
11.50-12.20			Художественная литература	Лепка	

Объем учебной нагрузки детей (примерный)
Срок обучения: 1 месяц

№	Компетенции	Организованная деятельность	Недельная учебная Нагрузка (час.)	Общий объем учебной нагрузки (час.) 1 мес.
1.	Развитие коммуникативных навыков	Развитие речи	4	16
		Художественная литература	3	12
		Основы грамоты	4	16
2.	Развитие познавательных и интеллектуальных навыков	Основы математики	4	16
3.	Развитие творческих навыков, исследовательской деятельности детей	Творческая изобразительная деятельность (рисование, лепка, аппликация)	1	4
4.	Формирование социально-эмоциональных навыков	Ознакомление с окружающим	4	16
	Итого		20	80

**Перспективный план
Развитие коммуникативных навыков**

Развитие речи

№	Содержание	Количество часов 1 мес.
1	Упражнять отчетливо произносить звуки	2
2	Обучать умению определять местоположение звуков в слове (начало, середина, конец), развивать фонематический слух	2
3	Обучать использовать в речи многозначные слова, слова-синонимы и антонимы	2
4	Составлять сюжетные рассказы на заданную тему	2
5	Знакомить с обычаями и традициями казахского народа, объяснять значение традиций «Асар», «Сүйінші»	2
6	Упражнять в умении различать предложения по интонации (повествовательные, вопросительные, восклицательные) и употреблять их в речи.	2
7	Упражнять в построении монолога и вступать в диалог	2
8	Упражнять в составлении описательных и повествовательных рассказов по наблюдениям	2
	Итого	16

Художественная литература

№	Содержание	Количество часов 1 мес.
1	Развивать интерес к художественной литературе	2
2	Развивать у детей способность слушать художественную литературу	2
3	Знакомить с особенностями разных литературных жанров (сказка, рассказ, стихотворение). Читать наизусть стихотворения	2
4	Обучать умению составлять рассказы по картинкам	2
5	Развивать умения инсценировать художественное произведение распределив его на роли	2
6	Приобщать к ораторскому искусству, искусству слова, умению произносить считалки и скороговорки, разгадывать загадки, приобщать к искусству айтыса	2
	Итого	12

Основы грамоты

№	Содержание	Количество часов 1 мес.
1	Знакомить с понятиями «звук, слог»	2
2	Знакомить с понятиями «слово, предложение»	2
3	Обучать умению делить слова на слоги	2
4	Знакомить с гласными звуками	2
5	Знакомить с согласными звуками	2
6	Обучать умению проводить звуковой анализ слов	2
7	Подготовка руки к письму	2
8	Штриховать, раскрашивать, обводить готовые рисунки, не выходя за контуры	1
9	Рисовать элементарные узоры (ритмическое изображение отдельных элементов)	1
	Итого	16

Развитие познавательных и интеллектуальных навыков

Основы математики

№	Содержание	Количество часов 1 мес.
1	Упражнять в прямом и обратном счете в пределах 10-ти	2
2	Знакомить со значением слова «один» (одна, одно), установление соотношения между двумя множествами: «меньше», «больше»	2
3	Определять длину, высоту, ширину предметов	2
4	Сравнивать предметы по различным признакам (цвет, форма, размер,	2
5	Упражнять в умении различать и правильно называть геометрические фигуры (круг, овал, треугольник, квадрат, прямоугольник) и тела (шар, куб, цилиндр)	2
6	Закреплять умение располагать предметы в пространстве (слева, справа, сверху, внизу)	2
7	Знакомить с месяцами года	2
8	Обучать умению определять временные последовательности смены суток («вчера», «сегодня», «завтра»)	2
	Итого	16

Развитие творческих навыков, исследовательской деятельности детей

Рисование, лепка, аппликация

№	Содержание	Количество часов 1 мес.
1	Рисовать различными изобразительными средствами «Мой город (село, аул)»: карандаши, акварели, цветные мелки	1
2	Упражнять в способах лепки, передавать пропорции, научить работать в команде	1
3	Закрепить умения пользоваться ножницами: резать полоски на прямоугольники, разрезать квадраты на треугольники, вырезать круглую и овальную формы, срезая уголки у квадрата или прямоугольника.	1
	Итого	4

Формирование социально-эмоциональных навыков

Ознакомление с окружающим миром

№	Содержание	Количество часов 1 мес.
1	Совершенствовать понятия о родственных связях (дедушка, бабушка, близкие родственники), знать свою родословную. Дружная семья	3
2	Предметы - помощники	2
3	Знакомить с миром природы (растения, животные и птицы). Профессии	3
4	Знакомить с правилами дорожного движения. Транспорт	2
5	Расширить знания о родной стране, символике страны, государственных и народных праздниках,	2
6	Закрепить знания о городах и селах республики, их достопримечательностях, особенностях жизни села и города	2
7	Знакомить с правилами безопасного поведения дома, в общественных местах, природе	2
	Итого	16

Подвижные игры

Байге

Цель: Упражнять детей в беге, развивать двигательные навыки, ловкость.

Для игры подготавливается площадка. Расстояние от линии старта до линии финиша менее 20 м. Платочек подвешивается на стойке или крепится на протянутой вдоль линии финиша веревке. В качестве атрибутов используются предметы быта (вожжи, камча), элементы казахского национального костюма. Несколько пар детей («кони» и «наездники») встают на линии старта так, чтобы не мешать друг другу. Первый ребенок — «конь» вытягивает руки вперед, второй «наездник» кладет руки на плечи «коню». По сигналу ведущего дети бегут до отмеченного места и обратно. «Наездник», прискакавший первым к финишу, должен подпрыгнуть и достать платочек, закрепленный на стойке. Он становится победителем.

Кокпар

Цель: развивать у детей силу, быстроту и ловкость. На площадке определяется линия старта и финиша. Дети делятся на несколько команд по 5 человек. Выбирается «судья», он следит за соблюдением правил, не допускает нарушения и грубости по отношению к соперникам. Судья выстраивает участников в одну шеренгу, а в 30 или 60 шагах (как условиться) располагает приз, допустим, мяч. Задача: сначала постараться захватить приз, а затем, передавая его друг другу в команде (вдруг кого-то задержит соперник), добежать до финиша.

Ақ сүйек

Цель: развивать у детей находчивость; тренировать их в беге.

Дети становятся в шеренгу. Ведущий берет «белую кость» (резиновый мячик, деревянная палка и т.п.) и поет: Белая кость — Знак счастья ключ, Лети до луны, До белых снежных вершин. Находчив и счастлив тот, Кто тебя в миг найдет! 35 Дети закрывают глаза. Ведущий бросает «белую кость» за шеренгу играющих и объявляет: Ищите кость, Найдете счастье скорее, А найдет его тот, Кто быстрее и ловчее! Играющие должны найти «кость» и незаметно для остальных принести ее ведущему. Дети заметят нашедшего «кость», то они преследуют его и, коснувшись его рукой, забирают «кость» и бегут к ведущему. Чтобы быть незаметным и без препятствий донести «кость» до ведущего, дети проявляют хитрость, находчивость. Они стараются отвлечь внимание соперников, указывая на другого игрока и утверждая, что «кость» у него и т.д.

«Сакина» («Колечко»)

Цель: развивать у детей ловкость и быстроту реакции.

Дети стоят широким кругом, вытянув руки со сложенными вместе ладонями. Водящий (он в центре круга) с «колечком» обходит игроков, делая вид, что опускает кольцо в ладонь (вместо настоящего колечка можно использовать любой мелкий предмет). Водящий обходит круг, оставляя «кольцо» у кого-нибудь в ладонях, но ни водящий, ни тот, кому оставлено «кольцо», не должны ничем выдать себя. Когда круг обойден, и по команде водящего игрок с колечком» пытается бежать к центру круга. По условиям игры каждый игрок в ответе за своего соседа слева и задерживает его, не давая убежать. Однако, если обладателю «кольца» удастся беспрепятственно достичь центра круга, то его соседу придется быть водящим.

Теңге алу

Цель: развивать у детей ловкость, тренировать в беге.

На противоположных сторонах площадки намечаются линии старта и финиша. По площадке разбрасывается большое количество «монет» (камешков). Дети выстраиваются вдоль линии старта. По сигналу воспитателя «джигиты» начинают «скачки»; передвигаются по направлению к линии финиша, имитируя скачку на конях. Во время «скачек» джигиты, не останавливаясь, наклоняются и поднимают «монеты». Побеждает тот, кто смог во время «скачек» набрать наибольшее число «монет». Правила «Скачки» начинаются только после сигнала (звонок колокольчика, удар в бубен, взмах платочком и др.); во время «скачек» нельзя наталкиваться друг на друга, поднимая предмет: нельзя стоять на месте.

Перетяни канат

Цель: развивать детей силу, умение быстро реагировать на сигнал.

Воспитатель делит детей на две команды и ставит по разные стороны от проведенной между ними черты лицом друг к другу. Каждый участник команды крепко держит канат (длинное полотенце). По сигналу воспитателя: «Раз, два, три — начни!» дети стремятся перетянуть противоположную команду через линию на свою сторону. Тот, кому это удастся, выигрывает.

Правила

Игру необходимо начинать точно по сигналу и заканчивать, как только одна из команд переступила условную черту

Мы веселые ребята

Цель: развивать ловкость, увертливость; совершенствовать умение соблюдать правила игры.

Дети стоят на одной стороне площадки за чертой. На противоположной стороне также проводится черта — это дома. В центре площадки находится ловишка. Играющие хором произносят:

Мы веселые ребята, любим бегать и скакать

Ну, попробуй нас догнать. 1,2,3 — лови!

После слова «Лови!» дети перебегают на другую сторону площадки, а ловишка старается поймать их. Тот, кого ловишка успеет задеть до черты, считаются пойманными и отходят в сторону, пропуская одну перебежку. После двух перебежек выбирается другой ловишка.

Перебежки

Цель: развитие выносливости детей, тренировка дыхательной системы (чем медленнее бег, тем лучше), тренировка мышечно-суставного аппарата.

На расстоянии в 40-50 м. друг от друга чертятся две линии (или выбираются два дерева/столба). Игроки начинают бег в среднем темпе от одной линии (дерева). Добежав до другой линии, игроки разворачиваются и бегут обратно до первой линии. Так бегают от линии до линии до тех пор, пока не останется самый 45 выносливый игрок - он и является победителем. Постепенно из игры будут выбывать самые слабые участники.

Не оставайся на полу

Цель: учить детей бегать по залу врассыпную, запрыгивать на кубы, скамейки без помощи рук, спрыгивать с них легко на носки, полусогнутые ноги. Закрепить умение действовать по сигналу. Развивать ловкость, быстроту.

Выбирается ловишка, который бегают по залу вместе с детьми. Как только воспитатель произнесёт: «Лови!» - все убегают от ловишки и взбираются на предметы – скамейки, кубы, пеньки. Ловишка старается осалить убегающих. Дети, до которых дотронулся ловишка, отходят в условленное место.

Варианты: выбирается 2 ловишки, бегают разными видами бега, использовать музыкальный сигнал.

Лягушки на болоте

Цель: Развивать у детей умение действовать по сигналу, упражнять в прыжках на двух ногах.

С двух сторон очерчивают берега, в середине - болото. На одном из берегов находится журавль (за чертой). Лягушки располагаются на кочках (кружки на расстоянии 50 см) и говорят:

Вот с намокнувшей гнилушки

В воду прыгают лягушки.

Стали квакать из воды:

Ква-ке-ке, ква-ке-ке

Будет дождик на реке.

С окончанием слов лягушки прыгают с кочки в болото. Журавль ловит тех лягушек, которые находятся на кочке. Пойманная лягушка идет в гнездо журавля. После того, как журавль поймает несколько лягушек, выбирают нового журавля из тех, кто ни разу не был пойман. Игра возобновляется.

Хвостики

Цель: учить детей бегать врассыпную, не наталкиваясь друг на друга, действовать по сигналу быстро. Развивать ориентировку в пространстве, умение менять направление.

Дети строятся в круг, у каждого имеется цветная ленточка, заправленная сзади за пояс. В центре круга стоит Ловишка. По сигналу воспитателя: «Раз, два, три – лови!» дети разбегаются по площадке. Ловишка старается вытянуть ленточку. По сигналу: «Раз, два, три в круг скорей беги – все дети строятся в круг». После подсчета пойманных, игра повторяется.

Сделай фигуру

Цель: учить детей бегать врассыпную по залу, участку. Приучать менять движение по сигналу, развивать равновесие, умение сохранять неподвижную позу.

По сигналу воспитателя все дети разбегаются по залу. На следующий сигнал (удар в бубен) все играющие останавливаются на месте, где их застала команда, и принимают какую-либо позу. Воспитатель отмечает тех, чьи фигуры получились интереснее, наиболее удачными.

Варианты: можно выбрать водящего, который будет определять, чья фигура интереснее сложнее, тех, кто каждый раз придумывает новые фигуры.

Примерный перечень пальчиковых физминуток

1	Пальчики уснули, в кулачок свернулись.	<i>Сжать пальцы правой руки в кулак.</i>
	Один! Два! Три! Четыре! Пять!	<i>Поочередно разжимают пальцы.</i>
	Захотели поиграть!	<i>Пошевелить всеми пальцами.</i>
	Разбудили дом соседей,	<i>Поднять левую руку, пальцы сжаты в кулак</i>
	Там проснулись шесть и семь, Восемь, девять, десять	<i>Отогнуть пальцы один за другим на счёт.</i>
	Веселятся все!	<i>Покрутить обеими руками.</i>
	Но пора обратно всем: Десять, девять, восемь, семь	<i>Загнуть пальцы левой руки один за другим.</i>
	Шесть калачиком свернулся,	
	Пять зевнул и отвернулся.	
	Четыре, три, два, один, Круглый кулачок, как апельсин.	<i>Загнуть пальцы правой руки.</i>
2	Мы сегодня рисовали,	
	Наши пальчики устали.	<i>Сжимают и разжимают кулачки.</i>
	Наши пальчики встряхнем,	
3	Рисовать опять начнем.	<i>Пошевелить всеми пальцами.</i>
	Я умею два ореха	<i>Перекатывать в ладони 2 грецких ореха поочередно правой и левой рукой</i>
	Между пальцами держать.	
	Это в школе мне поможет	
	Буквы ровные писать.	
4	Прежде чем игру начать,	<i>Перекатывать горошины (бусины), прижимая их к столу пальцем. Поочередно передавать горошину всем пальцам.</i>
	Надо пальчикам сказать	
	«Пальчик, пальчик мой хороший,	
	Ты прижми к столу горошек,	
	Покрути и покатай,	
	И другому передай!»	
	Покатаю я в руках	
	Бусинки, горошки.	
	Станьте ловкими скорей,	
5	Пальчик-мальчик, где ты был?	<i>Пальцы сжаты в кулак, большой палец – вверх!</i>
	С этим братцем в лес ходил,	<i>Поочередно разжимаются пальцы и сближаются с большим.</i>
	С этим братцем щи варил,	
	С этим братцем кашу ел,	
	С этим братцем песни пел.	
6	Карандаш в руках катаю,	

	Между пальчиков верчу.	<i>Прокатывать карандаш между большим пальцем и поочередно всеми остальными.</i>
	Непрерывно каждый пальчик	
	Быть послушным научу!	

Приложение 6

Примерный перечень двигательнo-речевых физминуток

1. Руки кверху поднимаем,
А потом их опускаем,
А потом к себе прижмем,
А потом их разведем,
А потом быстрее, быстрее,

2. Я иду, и ты идешь — раз, два, три (*шаг на месте*)
Я пою, и ты поешь — раз, два, три (*стоя, дирижируем 2-мя руками*)
Мы идем и мы поем — раз, два, три (*шаг на месте*)
Очень дружно мы живем — раз, два, три (*хлопаем руками*)

3. Мы ногами топ-топ!
Мы руками хлоп-хлоп!
Мы глазами миг-миг,
Мы плечами чик-чик.
Раз - сюда, два - туда,
Повернись вокруг себя.
Раз - присели, два - привстали.
Руки кверху все подняли.
Раз-два, раз-два,
Заниматься нам пора.
Хлопай, хлопай веселей.

4. Поднимите плечики.
Прыгайте, кузнечики!
Прыг-скок, прыг-скок.
Сели, травушку покусали,
Тишину послушаем.
Тише, тише, высоко,
Прыгай на носках легко.

5. Мы к лесной лужайке вышли,
Поднимая ноги выше,
Через кустики и кочки,
Через ветви и пенечки.
Кто высоко так шагнул,
Не споткнулся, не упал.

Словарный минимум

1	Семья	Ана, әке, ата,апа, әже, аға, іні, қарындас,әпке, сіңлі, мен, сен, ол, біз, сіз, олар.
2	Бытовые слова, используемые ежедневно, часто	Балабақша, үй, есік, терезе, дүкен, емхана, сабын, су,кір, таза,билейік, әнайтамыз, ауа, қар, жел, жаңбыр, суық, ыстық, жылы, жылы киінеміз, жеңіл киінеміз, үстел, орындық, топ, байқа,асықпа, күт,көмектес, итерме, таласпа, қала, ауыл, көше, жол,жолда абайла! баспалдақтанбайқап түс,қағаз, қайшы, бояу, кітап, желім, қатты, жұмсақ, жер, мұз, ауа,шеңбер, қалам, қылқалам, сурет, төсек, шана, аққала,орамал Апта күндері: дүйсенбі, сейсенбі, сәрсенбі, бейсенбі, жұма, сенбі, жексенбі. Ай атаулары: қаңтар, ақпан, наурыз, сәуір, мамыр, маусым, шілде, тамыз, қыркүйек, қазан, қараша, желтоқсан. Жиһаздар: үстел, орындық кереует, кілем, сөре, теледидар, тоңазытқыш.
3	Вежливые слова	Қайырлытаң! Қайырлықүн! Қайырлықеш! Сәлеметсіз бе! Сау болыңыз!ақмет! Кешіріңіз! кешіріші, менолай қайталамаймын, татуласыңдар, бірге ойнайық, алуға бола ма? Рұқсатпа? Ренжімеңіз!
4	Слова, связанные с продуктами	Нан шәй,май, ірімшік,сүт, қаймақ,айран, жұмыртқа, су, сусын, сорпа, ботқа, дәмді, ащы, тұз, тәтті, қант, ет,балық, тамағынды іш, ас болсын! Ұлттық тағамдар:қымыз, шұбат, бауырсақ, құрт, қазы,ірімшік. Көгөністер-жемістер: алма, банан, шие, өрік, алмұрт, қарбыз, қауын, алхоры, қияр, қызанақ, қызылша, картоп, пияз, сәбіз, қырыққабат,қарақат, таңқурай, құлпынай.
5	Транспорт	Автокөлік, ұшақ, тікұшақ, пойыз,трактор, метро, велосипед,самокат, жедел жәрдем көлігі, жүк көлігі, өртсөндіргіш көлік, автобус, троллейбус,аялдама, жүргіншілер жолы, бағдаршам. Мамандықтар иесі: дәрігер, тәрбиеші,аспазшы,ұшқыш, сатушы,

		жүргізуші,өрт сөндіруші, құрылысшы,тәртіп сақшысы
6	Игрушки	Доп, текше,қонжық, қуыршақ,секіртпе, асық, шелек,күрек, бесік арба (коляска).
7	Посуда	Кесе, тәрелке,қасық, шанышқы, пышақ, шәйнек.
8	Части тела	Дене, бет,маңдай, бас,көз, мұрын,ауыз, тіл, тіс, ерін, құлақ,шаш, бет,іш, бел, аяқ,қол, саусақ, алақан, мойын, иық, арқа, тізе,өкше
9	Названия цвета	Ақ, көк, қара, жасыл, сары, қызыл, қызғылт, қызғылт сары, қоңыр,көгілдір.
10	Слова, обозначающие действия	Жүр, отыр, тұр, бар,апар, бер, ал, әкел, іш, жуу, кел,секір, жүгір, қуып жет,қуып жет теұста, ұйықта, ойна, тығыл,қаш, қу, ұста,жина, сапқа тұру, ауыздарыңды жауып шайнаңдар, әбден шайнапжеңдер, майлықпенсүртіндер, төкпей- шашпай ішіндер, екітопқа бөлініңдер, билендер, тезкиіну (шешіну), жолдасынакөмектесу,киімдерін ұқыпты жинау, төсекке байқап міну(тұсу), түймені дұрыс тағу, гүлге су құю,сырғанау
11	Слова со значением пространственной ориентации	Оң, сол,жоғары, төмен, алыс,жақын, үстінде, астында, қасында, артында, жанында, ішінде.
12	Слова, обозначающие количество редметов и порядковые числительные	Бір, екі, үш,төрт, бес,алты, жеті, сегіз,тоғыз, он, аз,көп, бірінші,екінші, үшінші, төртінші, бесінші, алтыншы,жетінші, сегізінші, тоғызыншы,оныншы
13	Мир природы	Күз, қыс,көктем, жаз. Ауа райықұбылыстар ы: жаңбыр,қар, жел,суық, жылы,аяз, ыстық, найзағай, кемпірқосақ, ай, күн,аспан, бұлт. Өсімдіктерәлемі: Шөп, ағаш,шырша, гүл,жапырақ, тамыр, бұтақ, бүршіктер,раушан, қарағай, терек, емен, қайын, өсімдіктерөседі, қопсыту,түптеу. Жанурлар әлемі: Үй жануарлары: қозы, қой, лақ, ешкі,сиыр, бұзаужылқы, құлын, бота,түйе, мысық, марғау, ит,күшік. Жабайы аңдар: аю,түлкі, қасқыр, арыстан, піл, қоян, жылан, жолбарыс, керік, кірпі.

		Үй құстары: тауық, әтеш, балапан, қаз, үйрек. Дала құстары: аққу, қарлығаш, торғай, қарға, сауысқан, көгершін, шағала, бүркіт, қыран, тотықұс.
14	Одежда	Шалбар, көйлек, жейде, кеудеше, жемпір, ішкіім, малақай, қалпақ, тон, қолғап, етік, пима, шәлі.

Примерный перечень артикуляционных упражнений

Название упражнения	Цель	Цель Инструкция по выполнению упражнения
«Окошко»	Вырабатывать умение детей удерживать рот в открытом положении.	На счет «раз» широко открыть рот (окошко открыто), на счет «два» закрыть рот (окошко закрыто).
«Трубочка»	Выработать умение поднимать края языка, сворачивая в трубочку.	Открыть рот, свернуть язык трубочкой. Длительно подуть в эту трубочку.
«Горка»	Выработать умение удерживать кончик языка за нижними зубами и выгибать спинку языка.	Улыбнуться, открыть рот. Кончик языка упереть в нижние резцы и, не отрывая его от зубов, выгнуть спинку языка. Удержать позу.
«Домик открывается»	Научить спокойно открывать и закрывать рот, расслабляя мышцы языка. Удерживать губы и язык в заданном положении.	Слегка улыбнуться, медленно открыть рот (как для пропевания звука «а»: «а-а-а»), подержать рот открытым 5-10 секунд, медленно закрыть.
«Зайчик»	Отрабатывать движение верхней губы вверх и на место. Развивать подвижность и укреплять мышцы губ.	Ребёнок поднимает верхнюю губу, обнажая верхние зубы, и опуская её обратно. Упражнение выполняется до 10 раз.
«Кружок»	Развивать произвольные движения языка, укреплять его мускулатуру и развивать его подвижность. Самомассаж мышц губ и щек.	Рот закрыт. Язык движется с внутренней стороны, плавно очерчивая кончиком языка круг (правая щека – под верхней губой – левая щека – под нижней губой). Затем язык двигается в обратном направлении. «Нарисовать» по 5-6 кругов в одну и другую сторону.
«Шарики» (поочередное надувание щёк)	Укреплять мускулатуру щек. Развивать координацию движений и умение переключаться.	Ребенок в спокойном темпе поочередно надувает правую и левую щеки, как бы

		перегоняя воздух из одной щёки в другую.
«Вкусное варенье»	Отрабатывать движение широкой передней части языка в форме чашечки вверх. Укреплять мышцы языка.	Улыбнуться, открыть рот и языком в форме чашечки облизывать губу, делая движение сверху вниз. Можно продолжить движение и убрать язык в рот, не разрушая «чашечку».

СОДЕРЖАНИЕ

1	Пояснительная записка	34
2	Физиологические и психологические особенности развития детей 5-тилетнего возраста	35
3	Основные задачи педагогов	36
4	Содержание программы	37
5	<i>Приложение 1</i> Расписание организованной деятельности/занятий предшкольной подготовки «Балақайлар мектебі»	46
6	<i>Приложение 2</i> Объем учебной нагрузки детей (примерный)	47
7	<i>Приложение 3</i> Перспективный план	48
8	<i>Приложение 4</i> Подвижные игры	51
9	<i>Приложение 5</i> Примерный перечень пальчиковых физминуток	55
10	<i>Приложение 6</i> Примерный перечень двигательнo-речевых физминуток	56
11	<i>Приложение 7</i> Словарный минимум	57
12	<i>Приложение 8</i> Примерный перечень артикуляционных упражнений	60